

HAK-İŞ

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

SAYI: 13

**Yeter
artık
Yeni
Çeltek
Son
olsun**

**Onurumuz, Gururumuz
Genel Kurulumuz
Yazısı 3. Sayfada**

**24 Ocak 1980 tarihli
Nikah Kararları
Yazısı 16. Sayfada**

**80'li yılların son
durağı 1989'un öyküsü
Yazısı 11. Sayfada**

**"Vatandaş Girişimi"
Türkiye'de
Yazısı 25. Sayfada**

HAK-İŞ

AYLIK EĞİTİM VE
MESLEK DERGİSİ

"HER AYIN SONUNDA
YAYINLANIR"

MART 1990

Sahibi

Türkiye Hak İşçi Sendikaları
Konfederasyonu adına
Genel Başkan
Necati ÇELİK

Genel Yayın Yönetmeni
Genel Eğitim Sekreteri
Salim USLU

Yazı İşleri Müdürü
Cengiz ANIK

Yazışma Adresi
HAK-İŞ DERGİSİ
Tunus Cad. No. 37
Kavaklıdere/ANKARA
Tel: 117 16 30 (3 Hat)

Yıllık Abone Ücretleri

Almanya: 35 DM.
Fransa: FF.

S. Arabistan: 45 Riyal
Amerika (Uçakla): 20 \$

Diğer Ülkeler: 12 \$ karşılığı döviz

Posta Çeki Hesabı
HAK-İŞ DERGİSİ
21 09 86

- * Yayın Kurulu, gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yayın tekniği yönlerinden değişiklik yapabilir
- * Dergiden kaynak belirtilerek alıntı yapılabilir
- * Gönderilen yazı ve resimler iade edilmez.
- * Yazılarda belirtilen görüşler yazarların kişisel düşünceleridir
- * Yayınlanan yazılara telif ücreti ödenir

Teknik Koordinatör
Kapak, Grafik

REMAKSA Ltd. Şti.
Tel: 321 31 66 - 322 99 42
ANKARA

Baskı

Daily News - ANKARA

Dizgi-Pikaj-Montaj
YEŞİM A.Ş. Tel: 117 57 52

Basıldığı Tarih: Mart 1990

İÇİNDEKİLER

Uzlaşma ve Teslimiyet	1
İşyerinde işi biten işçiler işi yürüten işverenler	2
Onurumuz Gururumuz, Genel Kurulumuz	3
80'li Yılların Son Durağı 1989'un Öyküsü	11
24 Ocak 1980 tarihli Nikah Kararları	16
Sendikalarımızın Genel Kurulları Yapıldı	17
Sendikalarımızdan Haberler	19
Başbakan'a Rapor Sunduk	22
TOBB Yönetim Kurulu Hak-İş'i ziyaret etti	22
Yönetim Kurulumuz TBMM Başkanı Kaya Erdem'i ziyaret etti	23
Yönetim Kurulumuz CSGB İmren Aykut'u ziyaret etti ..	23
Filistin Devleti Büyükelçilik Müsteşarı Hak İş'i ziyaret etti	24
Yönetim Kurulumuz TZOB Yönetimini ziyaret etti	24
TSİK Yönetim Kurulu Hak-İş'i ziyaret etti	25
Vatandaş Girişimi Türkiye'de	25
Vatandaş Girişimi'ni Alkışlıyoruz	31
Malta Pazarlığı, Yeni Çeltik Acısı	32

BAŞKANDAN

UZLAŞMA VE
TESLİMİYET

1989, hem dünya hem de Türkiye için son on yılın önemli senelerinden biri olmuş, Türk çalışma hayatına da damgasını vurmuş!ur.

1989 yılında, geçmiş yıllara nisbetle, özellikle kamu sözleşmelerinde kimi kazanımlar elde edilmiş, ne var ki, çalışma rejimini tıkayan ve doğal olarak tüm sistemi menfi yönde etkileyen yasalar da herhangi bir iyileştirmeye gidilmeden, 90'lı yıllara ilk adım atılmıştır.

Yıl içindeki diğer bir önemli olay da sendika ve Konfederasyonların Genel Kurul'larıdır.

Hak-İş'imizin onurlu ve vakarlı Genel Kurulu'nda üç gün, birlik ve beraberliğin, dayanışmanın coşkusunu yaşadık. Öte yandan, Genel Kurul'umuzun sergilediği demokratik platform, dost düşman herkesin takdirlerine mazhar oldu. Genel Kurulumuzda, birlik, beraberlik ve dayanışmanın yanında, demokrasi ve katılımın ne demek olduğunu ilgili ve yetkililer dahil bütün kamuoyuna gösterdik. Bütün görüş ve düşünceleri hoşgörülle dinledik. Ama hemen, koymamız gereken tavrı da koyduk. Başka deyişle, uzlaşma ve teslimiyet arasındaki farkı açıkça ortaya serdik.

Uzlaşma bir masa etrafına oturarak, ortak çıkarların tesbiti, bu çıkarları nasıl korumak gerektiğinin hesabıdır. Teslimiyet ise kayıtsız şartsız katılmadır. Uzlaşma diyalogla başlar. Bu yolla meseleler ve sıkıntılar anlatılır, çözüm yolları aranır. Uzlaşma isteği diyalogla sınırlı değildir. Örneğin, çalışmamızın en önemli savunma silahı olan grev hakkı, onun, uzlaşma isteğini ifade eden en son vasıtasıdır. Teslimiyette ise bu tür vasıtalar yoktur. Teslim olan, teslim olduğu otoritenin emrine girer, onun güdüm ve isteklerine göre hareket eder. Teslim olan insanın herhangi bir vasıta ile isteğini dile getirme hakkı yoktur. Uzlaşmak isteyen kişi veya kuruluş ise, kendisine taraf olan kişi veya kuruluş kadar hak ve söz sahibidir.

Bu itibarla, teslimiyeti değil de, kendisine taraf

olan kişi veya kuruluşla uzlaşmayı isteyenler, her şeyden önce, taraflarının uzlaşma isteklerini dile getirdikleri vasıtalara saygılı olmalıdır. Bu vasıtaları yok saymamalıdır. Uzlaşma yanlıları, kendileri kadar taraflarının da aktif olduğunu kabul eder. Teslimiyette ise, taraflardan biri bütünüyle aktif, diğer taraf bütünüyle pasiftir.

Demokratik rejimler, birbirlerine karşı dengeli kurumların uzlaşması ile ortaya çıkar ve uzlaşmanın sıhhati ölçüsünde sağlıklı işler. Yasama, yürütme, yargı bu amaçlara hizmet eden kurumlardır. Ancak toplumun bütün çıkar ve fikir örgütlerinin katılım ve uzlaşımı ile teşekkül eden demokratik toplumlar en sıhhatli toplumlardır.

Bir bedenın uzuvları gibi, toplumun fikir ve çıkar örgütlerinin uzlaşımı da, o toplumun sağlık ve istikrarı, gelişmesi için gereklidir.

Dünyanın politik konumlanışında, Türkiye'nin sahip olduğu jeo-politik ve jeo-stratejik önemini göz önüne alarak, ülke içindeki birlik ve beraberliğin, dayanışmanın önemini belirtmeye gerek görmüyorum.

Dünyanın egemen güçleri sürekli yeniledikleri senaryolarla dünyaya yeni biçimler verme hevesi taşımaktadır. Bu amaçla çokyönlü siyasal ve ekonomik araçlar kullanıyorlar. Bu oyunlara karşı uyanık olmak ve ülke barışını temin etmek için sosyal dayanışma şarttır. Ayrıca tüm demokratik kurum ve kuruluşlar, temel haklar bakımından, demokrasinin yaşatılması, geliştirilmesi; emek, barış, özgürlük için uzlaşmaya hazırlıklı olmalıdırlar. Unutulmamalıdır ki, diyalog, konuşma ve uzlaşma, demokrasinin vazgeçilmez şartlarındandır.

Hak-İş, başta Türk-İş olmak üzere tüm kişi ve kuruluşlarla, genelde ülkemiz, özelde çalışmamız lehine sonuç doğuracak her türlü dayanışmanın yanındadır. Kurulduğu günden beri de bunun kavgasını vermektedir.

Necati Çelik

İŞYERLERİNDE İŞİ BİTEN İŞÇİLER, İŞİ YÜRÜYEN İŞVERENLER

Alnını bütünüyle kaplamış sarı renkli kaskıyla, yüzünün tamamı bıyıkları ve saçları rengine bulanmış 45 yaşlarında bir adam telaşla müdürün odasına giriyor:

Müdür beyin kanı tepesinde:

- Bu ne saygısızlık, ahıra mı giriyorsun? çık dışarı.

- Şeyy... Efend...

- Sana, çık dışarı dedim be adam.

Adam, korku ve heyecandan kurumuş dudaklarının kenarlarındaki kömür tozlarını yalayarak kapıyı çalıp, tekrar odaya giriyor.

Arkasından birkaçı daha.

- Efendim ocak.

- N'olmuş ocağa?

- Ocaktaki gaz tehlikeli oranlarda yükseldi. Her an bir patlama olabilir.

- Patlama mı? Her an mı? Sabahtan beri neden mız mız ediyorsun, söyle-sene. Çabuk, çabuk ocağa. Hepiniz. En kısa zamanda ocaktaki değerli alet edavat, ne varsa dışarı çıkarın. Durmayın.

- Başüstüne efendim.

O gün hiçbirisi ocağa inmek istemiyordu. Ayakları hep geri geri gidiyordu. Yerin altına doğru atılan her adımla çıkan ses, sanki sevgili eşinin, çocuklarının, annesinin, babasının sesiydi.

- "Gitme, gitme" diyordu, o esrareniz ses.

Ama ekme kapısıydı. Ocağa inceklerdi. Hem de yerin tam yedi kat dibine...

"Bir garip öldü diyeler

Kırk gün sonra duyalar

Soğuk suyla yuyalar"

7 Şubat 1990 akşamında meydana gelen kaza ile ilgili olarak ertesi sabah gazetesini eline alanlar şunları okudu:

"Amasya'nın Merzifon ilçesi yakınlarındaki Yeniçeltek kömür İşletmesi'nde dün akşam meydana gelen grizu patlamasında, ilk belirlemelere göre 3 kişi yanarak can verdi, 1 işçi ağır yaralandı. Ocakta çalışan 65 kadar işçinin de patlamasının yol açtığı göçüğün altında kaldıkları bildirildi. Ocakta başlayan yangının kontrol altına alınmaması nedeniyle, kurtarma ekiplerinin "can güvenliği açısından" içeri girilemediği ve mahsur kalan

işçilerle irtibat kurulamadığı kaydedildi.

Türkiye Şeker Fabrikaları ile Amasya ve Merzifon belediyelerinin ortak olduğu, Merzifon'a 14 kilometre uzaklıktaki Yeniçeltek Kömür İşletmeleri'nde çalışan 65 kadar işçi dün saat 16.00-24.00 vardiyası için 340 metre derinliğindeki linyit ocağına inerek çalışmaya başladılar. Saat 19.30 sıralarında ocakta grizu patlaması meydana geldi. Patlamayla birlikte başlayan yangında 2 işçi olay yerinde, ağır yaralanan 2 işçiden biri de Merzifon Devlet Hastanesi'nde öldü. Bu sırada patlamalar nedeniyle meydana gelen

göçük sonucu, ocak ile bağlantı kesildi. Hastahane ye ölü olarak getirilen işçilerin, Ramazan Ergül ve Cevat Tezcan oldukları belirlendi. Ölendiği işçinin kimliği belirlenemedi."

Öyle ya, isminin cisminin ne önemi var. Alt tarafı işçi. Biri ölse, binini daha ocağa sokarsınız.

Saat 15.00'de radyosunu açanların da kulaklarında şu anons çınladı: "65 İşçinin hayatından ümit kesildi."

Aradan 20 saat bile geçmeden işçilerin hayatından ümit kesiliyordu.

Başka deyişle anons, "bunlar zaten ölmüştür. Başımıza iş çıkarıp da, işçileri kurtarmaya falan kalkmayalım" demektir.

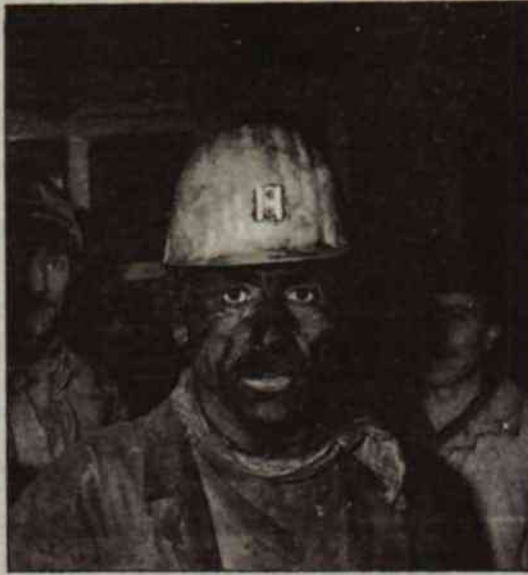
Öyle de oldu: 65 işçi toprağın altında diri diri can verdi. Toprağın üstünde kalan üç işçi de aldıkları yanık yaralarından...

Aynı gün yönetim Kurulumuz olağanüstü toplandı ve kazayı değerlendirip, kamuoyuna, "Dün akşamdan bu yana mahsur kalan işçilerimiz kurtarılamamış ve kaza, bir vahşete dönüşmüştür. Üretim uğruna işçi hayatının göz göre göre tehlikeye atılmasını insan haysiyeti ile bağdaştırmak mümkün değildir. İlgili ve yetkililerin işçilerimizin can güvenliğine karşı bu denli umursamaz davranmalarını doğrusu anlayamıyoruz." diyerek tepkisini ortaya koydu.

ŞAMPİYON TÜRKİYE

Türkiye'de iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle her gün beş kişi hayatını kaybediyor. Başka deyişle, mesai saatleri içinde her 88 dakika

Devamı 26. Sayfada

ONURUMUZ GURURUMUZ, GENEL KURULUMUZ

Kamuoyunun yakından izlediği gibi 1989 yılı, sendikal hayat bakımından en canlı, en aktif bir yıl olmuştur. Bu yılın son ayları bütün işçi sendikalarının genel kurul toplantılarıyla geçmiş, bu genel kurullarda başta işçiler, temsilcileri ve sendika yöneticileri olmak üzere bütün siyasi parti temsilcileri kürsülerden yaptıkları konuşmalarda hep cekli, caklı ve cafcıflı sözlerle durumu geçiştirmişler, kimi zaman yuhalanmalara ve kimi zaman kavgalara kadar işi götürmüşlerdir. İşte sendikaların kongre yılında, yıla noktayı koyan HAK-İŞ olmuştur.

1976 yılında kurulan HAK-İŞ Konfederasyonu 12 Eylül 1980 sonrasında bir süre faaliyeti yavaşlattıktan sonra 1983'ten itibaren hızlı bir çalışma temposu tutmuştur. Bu atılımların meyvelerini de genel kurulda ortaya serdiği demokratik platformdaki konuşmalar ve çalışma hayatındaki etkin faaliyetleriyle toplamıştır.

HAK-İŞ'in 6. Olağan Genel Kurul 22-23-24 Aralık 1989 tarihlerinde Ankara'da, Devlet Su İşleri Konferans Salonunda yapıldı. Bu toplantıya delegeler dışında seçkin bir davetliler gurubu ve bütün siyasi parti yöneticileri katıldı. Demokratik usüller dahilinde herkese konuşma fırsatı verildi. Herkes derdini, dilediğini ve tenkidini rahatça beyan etti.

Genel Kurul toplantısını, HAK-İŞ Genel Sekreteri ve Hizmet-İŞ Sendikası Genel Başkanı Hüseyin TANRIVERDİ selamlama ve hoşgeldiniz konuşmasıyla açtı.

Gündem gereği oybirliği ile divan seçimi yapıldı. Divan başkanlığına Öz Demir-İŞ Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Keramettin ASLAN Başkan yardımcılığına Öz Gıda-İŞ Sendikası Marmara Bölge Başkanı Halil AKÇAY, Öz İplik-İŞ Sendikası Genel Sekreteri Vakkas SÖYLEMEZ Kâtip üyeliklere de Hizmet-İŞ Sendikası Genel Teşkilatlanma Sekreteri Halil SÜNGÜ ve Öz Ağaç-İŞ Sendikası

ÇELİK: "Hiç kimseden hakkımız olmayanı istemiyoruz. İnsan haklarına, emeğe, barışa saygılı, ezenin ve ezilenin, sömüren ve sömürülenin bulunmadığı bir ortam, bir yönetim ve bir dünya istiyoruz."

Genel Teşkilatlanma Sekreteri Eyüp KARADERELİ getirildiler.

Divan yerini aldıktan sonra Kürsüye gelen HAK-İŞ ve Öz Gıda-İŞ Sendikası Genel Başkanı Necati ÇELİK; "HAK-İŞ'i artık bütün kamuoyunun yakından tanıdığını sendikal hayattaki yasal tikanlıklarla amansız mücadele ettiklerini, tek tip ve tekeli sendikacılığın hasmı olduklarını ve pek çok işkolunda sendikal tekeli ortadan kaldırdıklarını, 12 Eylül 1980 öncesinde sahip olunan sendikal hakların tekrar kazanılması için mücadele ettiklerini, TİS'lerine Hükümetçe yapılan müdahalelere serbest pazarlık ortamında kesin karşı olduklarını, 1990 yılının kendileri için hak arama yılı değil, varolan haklarını alma yılı olacağını, işçi cenneti ve işçi iktidarları vaad

edenlerin toplumlara bir şey vermediğini, liberalist ve kapitalist yönetimlerin de hala emeği sömürmeye devam ettiğini dolayısıyla dünya genelinde bir huzursuzluk hüküm sürdüğünü, toplumlarda tedavisi güç yaralar ve hastalıkların yayıldığını, bunların önüne geçilmesinin de ancak uygulanan ekonomik sistemlerin yeniden ve köklü bir şekilde değiştirilmesiyle mümkün olacağını" belirtti.

Milli gelirin ve Türkiye'deki gelir dağılımının her geçen gün daha çok dengsizleştiğini ve düştüğünü, dünya genelinde Türkiye'nin son sınırlarda yer aldığını, ücretlilerin satınalma güçlerinin azaldığını, az bir miktar gıda için bile uzunbir süre çalışmaya gerek duyduğunu, ücretlerin düşük olmasına rağmen hiç bir iyileştirme girişimlerinin olmadığını, bir yandan da Türkiye'de işsizliğin çığ gibi büyüdüğünü vurguladı. ÇELİK daha sonra bunun önüne geçmek için hiçbir ciddi önlem alınmadığı gibi, bir yandan KİT'lerin özelleştirilmesi girişimi bir yandan da sözleşmeli personel politikalarıyla işsizler ordusuna yeni işsizler katılmaktadır. Çalışana veya emekliye ikinci veya üçüncü bir iş imkanı bulunurken, işsizler konusu gündeme bile getirilmemektedir, öbür yandan da yine ücretlilere en ağır vergi yükü yüklenerek çalıştığına, çalışacağına da pişman edilmektedirler" dedi. Hiç kimseden hakları olmayanı istemediklerini, insan haklarına, emeğe, barışa saygılı, ezenin ve ezilenin, sömüren ve sömürülenin bulunmadığı bir ortam, ve bir

dünya istediklerini, inananların elbet bir gün zafere ulaşacaklarını", belirterek konuşmasını bitirdi.

SÖZ ÖNCE İŞÇİNİN

Genel Başkan Necati ÇELİK'in konuşmasından sonra siyasi partilerin temsilcilerine söz verilmenden önce Genel Kurul delegelerinin ortaklaşa verdikleri bir önergeyle işçiler adına bir temsilcinin konuşma yaparak işçilerin isteklerini dile getirmesi istendi. Bu teklifi Genel Kurul oybirliği ile kabul etti.

Delegelerden Öz Demir-İş Sendika üyesi Kocaeli Şube Sekreteri Çetin Kocaağa söz aldı: Salonda hazır bulunanları bütün işçiler adına selamladıktan sonra işçi sorunlarına kısa kısa temas eden Kocaağa "Ekonomik sıkıntıların ücretlileri, ortadireği batırır hale getirdiğini, milyarderlerin türediği bir ortamda bordro mahkumlarının batırılmaya başladığını, ödenmeyen SSK primleri nedeniyle o kurumun sağlıklı bir hizmet vermediğini" belirttiikten sonra "ücretlerin yetersizliği nedeniyle işçilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşıladığı bakkal vb. lerine borcunu ödeyemediğini; İşverenlerin işten atmada da keyfi hareket ettiğini" belirtti. Sendika seçme özgürlüğünün sağlanarak yasal tedbirlerin alınmasını istedi. Kocaağa konuşmasını şöyle tamamladı:

"HAK-İŞ Konfederasyonu faaliyet raporu ciddi bir şekilde hazırlanmıştır. Delegeler adına hazırlayanları kutlarım. Bunun, bütün ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmesi gerekli. HAK-İŞ'in yüzüğü olan rapor umarım ilgililer tarafından dikkatle incelenir."

TÜM SİYASİ PARTİLER KATILDILAR

Divan HAK-İŞ Konfederasyonu Genel Kuruluna katılan siyasi parti temsilcilerine Hükümetten başlayarak, Genel seçimlerdeki oy oranına göre söz hakkı verdi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Dr. İmren AYKUT, konuşmasında, "Çalışma hayatında iş barışından ya-

na olduklarını, dinamik yapı içerisinde en iyi ve en güzele ulaşmanın temel amaçları olduğunu, iş hayatında Batı Avrupa Standartlarına ulaşmak gayretini gösterdiklerini, 2821 ve 2822 Sayılı Yasalarda gerekli değişiklikler yapılmış ve yapılmaya devam" edileceğini vadedti.

"Dar ve sabit gelirlielerin enflasyondan etkisinden korunmasının üzerinde durduklarını" belirten AYKUT "Otomatik telafi unsurunu Toplu İş Sözleşmelerine getirdiklerini" belirtti. AYKUT

amaçlarının yeni yılda sosyal diyalogu ve ulusal ücret politikalarını daha da geliştirmek olduğunu, işsizlik sigortasına canlılık getirileceğini, Çalışma Hayatının temel sorunlarının 1990'da daha da önemle ele alınacağını belirtti. HAK-İŞ Genel Kurulu çalışmalarına başarılar dileyerek konuşmasını sona erdirdi.

Bu arada divan başkanı, siyasi partilerin birbirlerini dinlemeleriyle ilgili, onaylanan Genel Kurul kararını salona anons etti.

ANAP Genel Başkan yardımcısı Malatya milletvekili Sayın Galip DEMİREL,

AYKUT: "Yeni yılda en önemli amacımız, sosyal diyalogu ve ulusal ücret politikalarını daha da geliştirmek, işsizlik sigortasını yürürlüğe koymaktır."

demokrasiden haklarını alsınlar" dedi. HAK-İŞ Genel Kurulunun diğer işçi kuruluşlarının genel kurulundan hatta TBMM genel kurulundan daha Demokratik çalıştığını, zira TBMM'de bütün siyasi partilere söz hakkı tanınmadığını" ifade etti.

Anayasa ve sair yasalarda çalışma hayatının işlerliğini sınırlayan maddelerin kesinlikle değiştirilmesinde, Hak grevinden sendika hürriyetinden yana

yaptıklarını" söyledi. (Bu arada delegelerin bir kısmı aksini slagonlarla ifade ettiler). İşçi temsilcisinin konuşmalarına aynen katıldıklarını belirtti. Emeğin sömürülmesine karşı olduklarını, kapitalizm ve Komünizm gibi sistemlerin emeğe bakışını onaylamadıklarını, demokrasi ne kadar gelişirse iş barışı ortamının da o ölçüde gerçekleşeceğini, hakların aranmasında şiddete başvurmadan yapılacak her türlü mücadelenin yanında olduklarını, sendikal mücadele ve demokrasiden yana olduklarını ifade ettiler. Müteakiben SHP Genel Başkanı Sayın Erdal İNÖNÜ' ye söz verildi. İNÖNÜ HAK-İŞ'in Genel Kurulunda bulunmaktan gurur duyduğunu, işçilerin siyasette ağırlığını koymaları gerektiğini belirtti. " Milli gelirin paylaşımında işçiler layık olduklarını alsınlar,

İNÖNÜ: "Hak-İş Genel Kurulu bütün işçi kuruluşlarının genel kurullarından daha demokratik çalışıyor. Bu Genel Kurul TBMM'den daha demokratiktir."

olduklarını, TCK Madde 141,142, ve 163'ün kaldırılması konusunda iktidar partisinden samimi ilgi beklediklerini" söyledi. Delegeler SHP'li Belediyelerin icraatından şikayet edince Erdal İNÖNÜ bu işlerin geçici olduğunu, iktidarın onları yıpratmak için böyle bir mâlî sıkıntıya neden olduğunu belirterek konuşmasını tamamladı.

KIRATLIOĞLU: "Memleketi faizden en az zarar görür hale getireceğiz."

DYP Genel Başkan yardımcısı Sayın Esat KIRATLIOĞLU ise, konuşmasına "Maneviyatın muhafazası için maddî yönün desteklenmesi gerekir. İktidar partisi işçiyi aç bırakmamalıdır. İşçinin alınterini enflasyon canavarı yemektir. İktidar partisi 1980 ihtilaline destek çıkararak 1983'te iktidara geldi. Onun demokrasiden dem vurması uygun değildir. Enflasyon konusunda siyasi iktidar samimi değildir, onu kasten düşürmüyor veya düşüremiyor. Siyasi iktidar yüksek enflasyon memleketin kalkınmasının bir bedelidir. düşüncesini taşıyor" sözleriyle başladı. Millî gelir bölüşümüne dikkat çekerek Türkiye'nin çağ atlamadığını, ücretlilerin sıkıntıları olduğunu, dar gelirli olanların perişan olduğunu, belirtti. Memleketi faizden en az zarar görür hale getireceklerini, erken ve tarafsız seçimden yana olduklarını ifade ederek konuşmasını tamamladı.

ERBAKAN: Hak-İş Genel Kurulunu, savundukları Hak mücadelesinden dolayı selamlıyor, bütün siyasi partileri çağırarak demokratik bir platform kurmasını tebrik ediyorum. Türk-İş böyle bir nezakette bulunmadı.

RP adına Genel Başkanı Sayın Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN'da genel kurulumuzda şunları söyledi:

HAK-İŞ genel kurulunu savundukları Hak mücadelesinden dolayı selamlıyor, bütün siyasi partileri çağırarak demokratik bir platform kurmasını teb-

rik ediyorum TÜRK-İŞ böyle bir nezaket'te bulunmadı. Yalnızca TBMM'de temsilcileri olan partileri çağırarak hatalı bir iş yaptı. TÜRK-İŞ Yöneticileri, siyasi partiler kanununu 6 yılda 12 defa değiştiren iktidar partisine destek çıkmakla hileye ayak uydurmuştur. O nedenle HAK-İŞ yöneticilerinin haklı davranışlarını kutlarım."

Ülkenin maddî ve manevî değerlerinin her geçen gün tahrip edildiğini, siyasi partiler kanunu ve vergi kanunlarının bir gecede değiştiğini belirten ERBAKAN, "İktidar inanç hürriyetini ve kılık kıyafet konusunu çözüme kavuşturamamıştır" dedi. "İktidar inancın özüne müdahale etmektedir. TCK 141, 142 ve 163 maddeler konusunda iktidar'da muhalefet'de samimi değildir. Lozan anlaşmasında gayri müslümlerin hak-

ları güvence altına alınmışken, müslümanların din hakları güvence altına alınamamıştır. İşçilerin sendika özgürlüğüne, haklı mücadelelerine getirilen kısıtlamalar kesinlikle kaldırılmalıdır. Bu, insan haklarının tabii bir sonucudur. Adalet yoksa huzurda yoktur. Asgari ücretin vergi dışı bırakılması kaçınılmazdır. Kuvveti üstün tutmak değil, Hakkı üstün tutmak gerekir.

TÜRKEŞ: "Hak-İş millî ve manevî değerlere bağlı bir kuruluş olarak kendini göstermiştir.

Emeğin hakkını korumak gerekir. Bu noktada Avrupa bile emeğin, haklarının hakkını vermektedir. Türkiye'deki karışıklık ekonomik düzen (çorba düzeni) hiç kontrol edilmeyen bir düzendir. Burada toplum sosyal patlama-

EDİBALİ: "Yakın partiler arasında bir ittifakın gerçekleştirilmesinden yanayım"

lara itiliyor. Oysa toplumumuz âdil bir düzene muhtaçtır. Mevcut düzenle mutluluğa ermek mümkün değildir. Uygulanan faizli sistem sonucu vatandaş aldığı her malda ödediği paranın 1/3'ünü faize ödüyor". ERBAKAN, çalışan insanların emeğinin sömürülmesi, alım güçlerinin geriletilmesini; faiz ve kesintilerle emeklerinin nasıl gasbedildiği-

ni slaytlarla göstererek konuşmasını tamamladı.

MÇP Genel Başkanı Sayın Alpaslan TÜRKEŞ;

HAK-İŞ Kurultayını ve misafirleri selamladıktan sonra HAK-İŞ'in davetine teşekkür etti "HAK-İŞ Konfederasyonu

millî ve manevî değerlere bağlı bir kuruluş olarak sendika hayatında kendini göstermiştir" dedi. HAK-İŞ'in bu güzel faaliyetinde destekçi olan delegeleri saygıyla selamladıktan sonra, yaratılmışların en şerefli olan insana kıymet vermenin önemi üzerinde durdu. "Hak ve hukuku üstün kılmak herkesin görevidir. Bundan sendikalar ve başka kuruluşlar taviz vermemelidir. Ülkemiz yeni sömürgeciliğin saldırısı altındadır. Ekonomik çıkar için dış güçler ülkede parçalayıcı faaliyetler sürdürmektedir. Avrupalılar Atlantik'ten -Urallara kadar uzanan bir Birleşik Avrupa Fikrini savunurken, bizi kabul etmezler. Oraya katılmak aslında bize büyük zarar getirecektir dedi ve konuşmasını, "demokrasi ve birliği ayakta tutmak hepimizin görevidir. İşçi hakları açısından 1982 Anayasası önemli hak-sızlıklar getirmiştir. Oysa, 1961 Anayasası bu konularda çok daha ileriye idi. Bu haklar geri alınmalıdır" sözleriyle ko-

nuşmasını bitirdi.

IDP adına Genel Başkanı Sayın Aykut EDİBALİ kürsüye geldi. HAK-İŞ Konfederasyonunun VI. kurultayına başarılar diledikten sonra, demokratik bir uygulamaya sergileyen HAK-İŞ Genel Kuruluna

teşekkür etti. "Yakın partiler arasında bir ittifakın gerçekleştirilmesinden yanayım. Bir çok siyasi parti lider ve temsilcilerinin konuşmalarına büyük ölçüde katılıyorum. İşte bunlar arasında seçim ittifakından yanayım. Anayasa, iş yasalarını ve daha nice yasaları artık düzeltmeliyiz, demokratik nizama geçmeliyiz, Anayasayı demokratikleştirmeliyiz. Âdil ve dürüst seçim yap-

cak olan herkesten yanayız, diyerek konuşmasını sürdüren EDİBALI; "Ortak Pazar Milli Mezar" diyoruz. Milli kimliğimizi kaybetmemeliyiz. Geçmişimiz ve dinimiz bize nasıl bir ortaklık kurulacağını göstermiştir dedi. ve konuşma fırsatı veren HAK-İŞ'e teşekkür ederek kürsüden ayrıldı.

İLSEVER: "Hak-İş Genel Kurulu TBMM'ye benzeyemez. Çünkü ondan çok daha demokratik ve çok daha katılımcıdır."

SP adına Genel Başkanı Sayın Ferit İLSEVER:

"HAK-İŞ Genel kurulundan önce 12 kadar sendikanın genel kuruluna katıldım. Ama bunlar içerisinde en demokratik olan HAK-İŞ'in genel kurulu olmuştur." diyen Erdal İNÖNÜ'ye siyasi partiler kanunu değişikliğinde olumlu oy kullandığı için tenkit ediyorum" diyen İLSEVER, HAK-İŞ Genel kurulunun TBMM'ye benzemediğini, çünkü TBMM'nin hiç bir zaman HAK-İŞ Genel Kurulu kadar demokratik olmadığını belirterek konuşmasını şöyle sürdürdü.

"1989 yılı baskıya, haksızlığa ve zulme karşı işçinin bir direniş yılı olmuştur. 2821 ve 2822 sayılı yasalarla ilgili değişikliği parlamento yapmamışsa işçilerin bunu dışardan yapmaları en doğaldır. KİT'ler Emperyalistlere peşkeş çekilmektedir. TCK Madde 141, 142 ve 163 parlamentoda ele alınmıyor. Bütün bunlar sendikaların genel kurullarında gündeme geliyor. Onun için bu Genel Kurul parlamentodan daha demokratiktir. Grevler, işçi bırakmalar vb. hak arama yolları bir bürokratik engellerle tıkalıdır. 1980 sonrası işçi için hakların kaybindan yana bir dönemdir. 1980-1986 arasında işçi aleyhine bir tek yaprak kıpırdamamıştır. 1980 öncesinde 6 milyon işçi sendikaliyken, şimdi 2,5 milyon kadar işçi sendikalıdır. Bu düzen adil bir düzen değildir."

Hükümet adına eleştirilere cevap vermek üzere Devlet Bakanı Sayın Mehmet KEÇECİLER şunları söyledi:

"HAK-İŞ 22 Ekim 1976'da kurulmuş, mazlumun ve mağdurun yanında olmayı şiar edinmiştir. Geçmişteki başarılarını, mücadelelerini bildiğinden

onlara gönülden katılıyorum. ANAP Muhalefet partisi ile birlikte 1982 Anayasasını değiştirmeye hazırdır. Milletvekilleriyle ilgili maaş artırma teklifi SHP'den gelmiştir. Teklifli gerl çekiyorlarsa bizde gündeme getirmeyiz. SHP'li Belediyelerde yöneticiler önce

kendi maaşlarına astronomik zam yapmışlar, sonra da işçilerin maaşını ödeyemez olmuşlardır. Belediyelere öncelikle işçi ve memur maaşlarını ödemeleri için genelge yollanmıştır. TRT'nin yayınlarından muhalefet partileri kadar bizde şikayetciyiz. Baraj sistemi istikrarlı hükümetlerin kurulması içindir. ANAP menfaati olduğu için bunu çıkarmış değildir. Benzeri uygulamalar Avrupa'da da vardır. Burada dile getirilen bir kısım önemli konuları teklifleri, Hükümete götüreceğim". Bu konuşmayla 22.12.1989 programı tamamlanmıştır.

DELEGELERİMİZ DILEDİKLERİ GIBI KONUŞTULAR.

23. 12.1989 Cumartesi günü genel kurulda yapılacak işlerle ilgili alt komisyonların seçimleri yapıldı. Konfederasyon Genel Kurulunda konuşacakların müracaatları divana verildi.

HAK-İŞ Konfederasyonu çalışma raporunu sunmak üzere Genel Eğitim Sekreteri kürsüye davet edildi. Salim USLU, delegelere "hoşgeldiniz ve selamlama" konuşmasından sonra dağıtılan faaliyet raporunu ayrıntılı ve ciddi bir şekilde incelemeyi tavsiye etti. Rapora az ve özlü konular alındığını ifade etti ve bunların iz bırakan faaliyetler olduğunu belirtti. USLU konuşmasında şunları söyledi;

"HAK-İŞ Konfederasyonunun varlığını hala sindirememiş bir kısım kurum ve kuruluşlar, Basın-Yayın organları vardır. HAK-İŞ bu seviyeye demokratik mücadelelere vere vere gelmiştir. Yazılı olan ve olmayan şekilde iki çeşit mevzuat vardır. İşte HAK-İŞ'in karşısında çoğu kez yazılı olmayan kurallar

çıkarılmıştır. Çalışma Meclisi vs. yerlerde HAK-İŞ'in öne çıkmasını yazılı olmayan kurallar işletilmek suretiyle engellenmiştir. Bu konuda yine basında sahibinin sesi sermayenin doğrultusunda hizmet ettiğinden HAK-İŞ'in sesini duyurmamaktadır. Holdingci zihniyet HAK-İŞ'in sesini engellemek istese de HAK-İŞ mücadelesine devam edecektir.

HAK-İŞ mevzuat, sermaye, basın ambargosu ve işveren tehdidi gibi engellere rağmen işçilerin ilgisiyle sürekli büyümektedir. Grev uygulamalarında HAK-İŞ Türkiye'de gündemi belirleyen bir konfederasyon olmuştur. 1989 Bahar eylemleri TÜRK-İŞ'in eseri değildir. Son üç yılda çalışma hayatında HAK-İŞ sürekli gündemi belirler olmuştur. HAK-İŞ- TÜRK-İŞ diyalogu HAK-İŞ yönetiminin gayretleriyle gerçekleşmiştir. Fakat TÜRK-İŞ bu ortak faaliyeti sürdürmemiş, çağrılara bir daha olumlu cevap vermemiştir. Çelik-İŞ'in grevinde HAK-İŞ'in yoğun destek eylemlerinden TÜRK-İŞ grev yerlerine gitmek zorunda kamış; Onları bu konuda emri vaki ile karşı karşıya bırakmışızdır. HAK-İŞ gösterdiği bir kısım faaliyetlerle Türkiye'deki yanlış uygulamaları yetkililere anlatmış, aktarmış, doğruları gerçekleri göz önüne semıştır.

Delege konuşmacılardan Sertif KAH-RAMAN HAK-İŞ'i ve faaliyetlerini değerlendirecek, Ülkede idare, politika çelişkileri dolu bir uygulama içerisinde. Zulmü, haksızlığı birlikte kaldırmak zorundayız. Aksi halde gelecek nesillerimize pisliklerle dolu bir Türkiye bırakacağız. İnanca yaşamaya kavuşmak için bugünden ortak mücadele vermek lazımdır. Bu işlerde de en ağır yük işçilerin omuzundadır. HAK-İŞ Konfederasyonu faaliyet raporu gerçekten bir kitap haline getirilmiştir. Takdire değer bu husustur. Ancak Eğitim faaliyetine yine bu dönemde yeterince ağırlık verilememiştir. Daha demokratikleşmiş, daha geniş bir tabana yaygınlaşmış bir HAK-İŞ istiyoruz, daha kurumlaşmış ve nitelikler kazanmış bir HAK-İŞ bekliyoruz" dedi. Öz Gıda-İş Sendikası'ndan Agah KAFKAS ise, "Ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumunu ve uçurumları dile getirici bir konuşma yaptı.

Geçim sıkıntısı çeken dar gelirli karşılarında aşırı savurganlık içerisinde hayat sürdürenlerin bu çarpık durumlarına değindi.

2821 ve 2822 sayılı kanunların çıkarılmasında işverenlerin etkinliğini ve işçilerin bundan böyle çekecekleri vardır diyen işveren temsilcilerinin beyanlarını tenkid etti ve sendikal mücadelelerine haram lokma karıştırmama uğruna sendikal faaliyetlerde bulduklarını; "ekmek-barış-özgürlük" is-

KEÇECİLER: "Hak-İş 22 Ekim 1976'da kurulmuş, mazlumun ve mağdurun yanında olmayı şiar edinmiştir."

KAFKAS: "Hak-İş yöneticilerinin sendikacılığın kitabını yazmaları zamanı gelmiştir. Ve bunu tabana ulaştırmanın da zamanıdır."

tediklerini belirtti. HAK-İŞ Konfederasyonunun bu uğurdaki girişimlerini takdirle ifade etti. Bu genel kurulun önündeki üç yılı yönlendirici köklü kararlar almasını, zira daha güç şartların ufukta bulunduğunu, üye sendikaların faaliyetlerinin HAK-İŞ faaliyetleriyle eş ve etkin olmasını vurguladı. Ancak ortak gayretlerle sıkıntıların üstesinden gelineceğini, pastadan ortak yararlanılabilmesi için de ortak ve eş aktiviteye gerek olduğuna değindi. Protokol yöneticiliğinden uygulamalı sendika yöneticiliğine geçmek gerektiğini, İş hayatı platformunda kavga veren sendikacılara ihtiyaç olduğunu belirtti. HAK-İŞ yöneticilerinden bunu beklediklerini ifade etti. Artık HAK-İŞ yöneticileri sendikacılığın kitabını yazmalı, kitle iletişim araçlarıyla bunları tabana duyurmalı, eğitim seminerlerine ağırlık verilmelidir. 28 işkolundan ancak 7 işkolunda HAK-İŞ üye sendikaya sahiptir. Bu teşkilatlanma artırılmalıdır, yeni sendikalar HAK-İŞ bünyesinde yer almalıdır" dedi.

SÖYLEMEZ: "Hak-İş'e bağlı sendikalar, rakip sendikalarından çok daha iyi TİS'ler imzalamıştır. Bunu herkese haykıralım."

Öz İplik-İş'ten Vakkas SÖYLEMEZ, işçilerden beklenen özveriden umulanın neler olduğu üzerinde durdu ve işçilerin fazlasıyla özveride bulunduğunu, HAK-İŞ'in de buna uygun faaliyetlerde bulunduğunu dile getirdi. Çalışma hayatında boğulmak istenen HAK-İŞ o ortamdan bu ortama gelmiştir. dedi. HAK-İŞ'e bağlı sendikaların rakip sendikalardan çok daha iyi TİS'leri imza ettiğini, bunları her yerde övüne övüne dile getirmek gerektiğini belirtti.

Hizmet-İş Sendikası delegelerinden Mahmut ARSLAN, Dünya taksiminde insan haklarına saygılı olmayan diktatörlerin birer birer sönüşüne ve sönmeye devam edeceğine dair sözlerinden sonra, HAK-İŞ faaliyet raporundaki hususlara kısa kısa değindi. "Kamuoyunda olduğundan büyük görünmek puan kaybına sebeptir. Zira toplumun beklentilerini yerine getirmek sıkıntısıyla karşı karşıya gelinmiş olur. Bu da yıpranmanın ilk aşamasıdır. HAK-İŞ 1976'dan bu yana büyük mesafe katmıştır ve ücret alma sendikacılığından öte mücadele vermiştir. İşçilerin desteği ile dinamik bir yapıya sahip hale gelmiştir. Temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan yasa maddelerinin değiştirilmesinde HAK-İŞ'ten öncü vazifesi bekliyoruz. Haksızlığa uğrayanların hakkını almada Stratejiler belirlemek zorundadır."

ARSLAN: "Hak-İş büyük mesafeler katetti. Ücret alma sendikacılığından öte, üyelerinin dinamik desteği ile büyük mücadeleler verdi. Köklü stratejiler belirledi."

Öz Demir-İş Sendikası'ndan İsmail BAYRAKTAR söz aldı ve çalıştığı işkolunda işverenin ücretlerini aylardır ödemediğini, muhatap olarak işveren bulamadıklarını, Çalışma Bakanı ile iş müfettişlerinin de meselelerine çözüm getirmediğini anlattı.

İLKDOĞAN: "Hiçbir zalimin zulmü yeryüzünden kalıcı değildir. Biz, Hak-İş'le birlikte, ürkekçe değil erkekçe bir sesle daha ileriye yeni HAK mücadeleleri için elele diyoruz."

Öz Gıda-İş Sendikası'ndan Zekeriya İLKDOĞAN konuşmasında konuşmacıların kendi bakış açılarından olayları dile getirdiklerini, kendi tesbitinin durumun iyiye gittiği şeklinde olduğunu, HAK-İŞ'in büyük mesafe aldığını belirtti. "TİS'lerde çekilen bütün sıkıntıların temelinde haksız yönetime alışkın uygulayıcıların bulunuşudur, onun için esasta bunlarla mücadele vermek gerekir,

haksızlık edenlere dersleri verilmelidir, işte HAK-İŞ'ten herkes bunu bekliyor. Hiç bir zalim ve zulmünün yer yüzünde kalıcı olmadığını, demokratik gelişmelere engel olan politikaların bir gün söneceğini, son bulacağını ama bu son bulmada insanlara büyük sorumluluklar düştüğünü, dünya dönüyor denilirken tabular sürdürülüyorsa o zaman güç birliği ile bu tabuların kalkması, kaldırılması gerektiğini vurguladı. Ürkekçe değil, erkekçe bir sesle hak mücadelesi veren HAK-İŞ'le birlikte işçilerin daha ileriye gitmeleri gerektiğini, yıllarca gerçekleşmeyen vaatlere karşı uyanmak ve mücadele vermek

gerektiğini, sendika ağalığına paydos denilmesi için seslerin yükseltilmesinin zamanının geldiğini belirterek konuşmasını bitirdi.

Öz Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı Temel ÜSTÜN de yaptığı kısa konuşmasında şunları söyledi;

"Hak Tarım-İş adını değiştirerek Öz Tarım-İş Sendikası adını aldık. HAK-İŞ'in desteği ile her geçen gün gelişme gösteriyoruz. Diğer sendikaların da aynı destekte bulunmalarını istiyoruz" dedi

Öz Ağaç-İş Sendikası Genel Başkanı Abidin ÖZKARAASLAN'da konuşmasında şunları söyledi.

"Haksızlara karşı mücadele insanlık tarihinin başından günümüze kadar, peygamberler öncülüğünde süregelmiştir. Sosyalist ve vahşi kapitalist yönetimlerin hepsi de bir gün gelip çökecektir zira zalimlerin zulmü ebedi

değildir.

İşverenler, çalışma yerlerinde işçinin karnını doyumadıkça ondan hiç bir şey beklemeye hakları yoktur. Basın ve sair kitle iletişim araçları bütün bu kurnusuzlukları yazmamakta, ele almamaktadırlar. Bu tutum hür ve bağımsız basının işi değildir. Sendikal hayattaki sıkıntıların aşılması işçiler ile sendika

ÖZKARAASLAN: "Haksızlıklara karşı mücadele, tarihin başlangıcından bu yana peygamberler öncülüğünde hep sürmüştür."

arasında kurulacak iyi bir diyalog ve iş birliği ile mümkündür. dedi ve konuşmasını bitirdi.

Öz İplik-İş Sendikası Delegelerinden **Mustafa KALE:**
TBMM üyelerinin kendileriyle ilgili

mali sorunlarını hemen çözümledikleri halde işçilerin hayati önem taşıyan sorunlarına eğilmemektedirler." dedi.

Hizmet-İş Sendikası delegelerinden **Selim GÜLSATAR;**

Görevli bulunduğu bölgede (Şanlıurfa bölgesinde) Hak-İş'e bağlı bulunan sendikaların elbirliği ile hareket ettiğini yurt içi ve yurt dışındaki işçilerin dertlerine Hak-İş'in tercüman olmasını diledi.

Öz Demir-İş Sendikası delegelerinden **Mehmet ÇINAR:**

"Hak-İş'in daha tutarlı mücadelelere kendisini hazırlaması gerektiğini sayının artırılmasına çalışılması, sendika saltanatı değil, sendika hizmetkarlığına talip olmak gerektiğini belirtti.

Öz Gıda-İş Delegelerinden **Mustafa PAÇALI:**

Hak-İş'ten Siyasi partiler ve devletten bağımsız ve işçiden yana bir politika beklenmektedir. Tarafsız ve güçlü bir işçi hakları savunma faaliyeti Hak-İş'den beklenmektedir. Demokratik yenileşme başarı için şarttır. Anayasa değişiklikleri düşünülürken Hak-İş'de bir anayasa tasarısı ve teklifi hazırlanmalıdır." dedi.

Öz İplik-İş Sendikası delegesi **Murat YİNANÇ:**

"Sermaye-İktidar işbirliği ile işçilerin hakları verilmez hale geliyor. 12 Eylül 1980 ihtilalini ilk tebrik edenler arasında Türk-İş'de bulunmaktadır. Oysa işçiler aleyhine en önemli kararlar ve anti-demokratik yasalar bu dö-

nemde çıkmıştır. İşte Türk-İş böyle bir konfederasyondur. O nedenle Hak-İş çalışma hayatındaki boşluğu dolduracaktır. Hepimiz Hak-İş'den bunu bekliyoruz" dedi.

Öz Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı **Ersin CENGİZ:**

"Çalışma hayatında faaliyet gösteren iki konfederasyondan biri, sürekli üye ve itibar kaybederken, diğeri aksine üye ve itibar kazanmaktadır. Bu gelişmeyi gösteren ise Hak-İş'tir" dedi.

Öz Demir-İş Sendikası **Mustafa ATLI:**

"Hak-İş merkezde ve taşrada kamuoyu oluşturmalı, ücret sendikacılığı yanında, siyasi ve sosyal haklar koparma sendikacılığı devrini de başlatmalıdır."

"Hak-İş 1986-1989 arasında ne yaptı? Bu sorunun cevabı faaliyet raporunda fazlasıyla mevcuttur. Ancak faaliyetlere daha geniş bir tabanın katılımının yaygınlaştırılması gerekir. Bu açıdan Hak-İş yönetimi kendisinden beklenenleri tam verememiştir. Günümüzde protokol sendikacılığı değil, aktif sendikacılık zorunludur. Denge politikaları bir bakıma kokuşmuş bir politikadır. Ehveni şerri tercih gibi bir şeydir. Bu böyle gitmemelidir. Hak-İş yöneticileri merkezde ve taşrada kamuoyu oluşturmalı çeşitli mercileri ve kuruluşları ziyaret etmelidir. Ücret sendikacılığı artık bitmiş, siyasi ve sosyal haklar koparma sendikacılığı başlamıştır.

ÖZÜDOĞRU: "Adil ve doğru bir sistemde eli öpülen işçiler, bu çarpık ve kokuşmuş sistemlerde hor ve hakir görülmekte, soğan ekmeğe mahkum edilmektedir."

Ben bu açıdan geçmişi bir ölçüde eleştirirken, bir sendikacı olarak Hak-İş ailesinin bir ferdi olarak önümüzdeki üç yıl boyunca yeni yönetimin peşinde olacağım, çünkü Hak-İş hepimizin yüz akıdır dedi.

Hak-İş Genel Sekreteri **Hüseyin TANNERİDİ:**

"Öneriler aslında konfederasyonun tüzüğünde yer almaktadır. O nedenle bu önerilere gerek bile kalmamakta-

dır." dedi. "Konfederasyon maddi sıkıntılarını çözümlenmedikçe anılan temennileri kararlaştırmanın bir anlamı yoktur. Önergeler genel kurul kararları şeklinde kabul edilerek zapta geçirilmiştir" dedi.

Öz Gıda-İş Sendikası Delegesi **M. Ali ÖZÜDOĞRU:**

"Adil ve Doğru sisteme göre eli öpülecek olan işçilerin kederi bugünkü çarpık ekonomik ortamda soğan ekmeğe yemek, hep hor ve hakir görülmektedir. 1946'dan buyana T.C. değişik partiler ve arasına ordu, iktidarlara gelmiştir. Ama işçinin haklarını samimice savunan hiçbir iktidar çıkmamıştır. Bizi genelde Avrupa ve ABD'nin avukatlığını, bekçiliğini yapanlar idare etmektedir. Bugün Hak-İş teşkilatlan-

ma girişiminde bulunduğu işyerlerinde Hak-İş'e üye olanlar işten çıkartılmaktadır. Anayasanın 51 maddesi işlememektedir. Nerede hak ve hukuk?

Bugün Türkiye'de olup bitenlerin arka planında kimler var? Bunları bil-

medikçe kendimizi tanımadıkça dertlerin üstesinden gelinemez. Herkesten önce bizi biz sömürüyoruz, kendi kendimizi aldatıyoruz. Emperyalist güçler hep bu işleri körükledi, ayaklara takılan prangalar, şimdilerde düşüncelere, beyinlere takıldı. Gemiler yok olmadıkça başarıya ulaşmak mümkün değildir." diyerek konuşmasını bitirdi.

Öz İplik-İş Delegesi **Yunus BEKTAŞ:**

"İki aydır grevde bulunan Salih Tekstil işçileri arasında geliyorum. 1987 de Teksif'ten ayrılarak 2 gün içinde Hak-İş'e geçtik. Amaçımız Teksifin sömürüsüne son vermektir. İşveren buna rıza göstermemiştir. Sendika işverenden işçi aيداتını alamıyorsa o sendika işverenle içli-dışlı demektir. Kafaları durmuş sendikaların, işçilerin haklarını savunması diye bir şey beklenemez.

Şu anda hakkımızı almak için haklı grev ve giden Salihli Tekstil işçilerine madden ve manen destek vermek lazımdır" dedi.

Öz Ağaç-İş Delegelerinden Saadettin BAYRAM:

"İşçi arasında bulunmayan işçinin dardını anlayamaz, alınterinin katilleri işçilerin arasında buldukça, işçiler sağlıklı-güvenli olarak amacına ulaşamaz. MKE işyerlerinde yetkili sendikaların genellikle yöneticileri kendi haklarını güven altına almak için TİS'lerden taviz vermekteler.

Devletin işverenden, kanunen ve işçi bahane edilerek alınan konut edindirme yardımı parasının işçiye hiçbir yararı yoktur, kaldırılmalıdır. Kitlerin bir kısmı kapatılmaktadır. Bu bir ihanettir. Düşünceyi de kontrol edici kurallar T.C.K. 141.142 ve 163 maddeleri kesinlikle kaldırılmalıdır. 141 ve 142 kaldırılması için savunucuları çok ama 163'ün kalkması için hiç bir ciddi gayret yok. Bunu biz üstlenmeliyiz. Kumda oynama zamanı çoktan geçmiştir diyerek konuşmasını bitirmiştir.

Hizmet-İş delegelerinden Özcan ÇETİNKAYA:

"Ben Türk-İş'in mağduru ve Hak-İş'in mülteciyim. Hak-İş'in kapıcıların korunmasına sahip çıkması şükran değer. Bodrumda yaşayanların kaderi hakkında herhalde üst katlarda, görkemli dairelerde oturanların sahip çıkmaları beklenilemezdi" diyerek konuşmasını bitirdi.

USLU: "Dostça, kardeşçe bize ulaştırdığınız tenkidlerinizi, temennilerinizi aldık. Bütün üyelerin el ve gönül birliği ile destek verdiği Hak-İş, ender ve önder bir savaşımıyla, vurduğu yerden ses getirecektir."

TENKİTLERE CEVAPLAR

Bu arada bir kısım tenkidlere cevap vermek üzere HAK-İŞ yönetiminden Salim USLU söz almış ve yaptığı konuşmada kısaca şunlara değinmiştir: "Siyasi parti temsilcilerinin toplantılarda sonuna kadar bulunmayı gerçekten tenkide değer. Delegelerin çoğu tenkidden çok temennilerde bulundular, Tenkidlerin değerlendirilmesine gelince; Bu da yine bir dostluk hava-

ÇELİK: "Hak-İş en tabandan en üst kademeye kadar birbiriyle kaynaşmış bir aile ocağıdır. Yeni seçilen Yönetim Kurulu, sizlerin de desteklerinizle, tıkanan çalışma rejimine canlılık ve hareketlilik getirecektir."

si içerisinde değerlendirilecektir. Bu tenkitler önümüzdeki yeni dönemde, 3 yıl içinde değerlendirilecektir. Şu ânâ kadar yapılan faaliyet az bulunabilir, daha fazlasını yapmanın koşulları vardır. O koşullar sağlanırsa Hak-İş'in faaliyetleri de artar. Hak-İş yönetimindekilerin hepsinin aynı zamanda kendi sendikalarında görevleri vardır. Oradan arta kalan zamanlarını Hak-İş için değerlendirmektedirler. Grevleri desteklemekte Hak-İş üzerine düşeni yerine getirmektedir. Hemen her grev yerine temsilcileri ile Hak-İş gitmektedir. Olayları bir bütün olarak değerlendirmek gerekir, ayrı ayrı düşünmek hatalı olur.

Hak-İş yöneticileri kartvizit sendikacılığı yapmamışlardır. Aslında yöneticileri yakından, uzaktan takip edip hataları dile getirme bütün üyelerin asli görevidir. Kimse bundan ürkmez. Sendika içi Demokrasinin gelişmesine Hak-İş elinden gelen katkıyı sağlamıştır. Üye Sendikalar arasında bir ayrım yapmaz. Yeni Hak-İş modeli gerçekten heyecan vericidir. Vurduğu yerden ses çıkaran bir Hak-İş'in oluşması bütün üyelerin el ve gönül birliği ile destek vermesi, gayret göstermesine bağlıdır.

tek olmak gerektiği ve yasal yollarda hak arama ve almak için eylemlere girişmek gerektiğini dile getirdi. "O nedenle işçilerin ve sendika yöneticilerinin olaylar karşısında daha duyarlı olmaları" gerektiğinin üzerinde durarak konuşmasını bitirdi.

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanlığı'na yeniden seçilen Necati ÇELİK'te yaptığı teşekkür konuşmasında "Hak-İş camiasında yeralan bütün üyelerin bir aile gibi olduğunu, en tabandan en üst kademeye kadar kaynaşmış birer aile ferdi, birer gönül adamı olarak çalışma hayatında daha nice başarılarla ulaşacaklarından ümitli olduğunu belirtti. Seçimlerde elde edilen % 86'lık bir desteğin kendilerine güç verdiğini; Uygur sendikal mücadeleye daha güçlü olarak devam edeceklerini, ifade etti. Seçilen bu yönetim kurulunun üç yıl boyunca beklenen hizmeti vereceğini, tıkanan çalışma hayatında canlılık ve hareketliliğin getirilmesi için grev konusunda yasalardaki tıkanıklıkla mücadele edeceklerini, keyfi uygulamalara bütün güçleri ile karşı çıkacaklarını, teslimiyetçi bir sendikacılıkta bulunmayacaklarını" belirtti. Genel kurulda bütün siyasi parti temsilcilerinin konuştuklarını ve bunların bir kısmına delegelerimizin dürüst ve medeni ölçüler içerisinde müdahale ve itiraz ettiklerini, bunun yanında nezaketsiz hiç bir olayın meydana gelmediğini, konuşanların Hak-İş'in misafirleri olduklarından, misafire nasıl davranılacağını bütün delegelerin gayet iyi bildiklerini, bundan dolayı hepsine teşekkürlerini ifade ile konuşmasını bitirip herkese iyi yolculuklar ve hayatlarında başarılar diledi.

Divan Başkanı da üç yıl sonra tekrar daha güçlü ve daha coşkulu bir Genel Kurulda buluşma dileği ile genel kurulu kapatırken yaptığı konuşmayla şunların altını bir kez daha çizdi:

"Değerli Arkadaşlarım:

Üç gün boyunca yürütülen Genel Kurul çalışmalarımız; her türlü görüşe, her tür düşünceye açık bir anlayışla, karşılıklı saygıyla muhafaza ederek, özgür bir atmosfer içinde cereyan etmiştir. Burada yaşadığımız sıcak ve demokratik atmosfer, bu güne kadar hiçbir işçi kuruluşunda yaşanmamıştır. Genel Kurul'u yönetirken bize gösterdiğiniz saygı ve müsamahakar davranışlarınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyoruz.

Üç yıl sonra daha güçlü, daha haklı, daha gelişmiş ve daha zengin bir HAK-İŞ'te buluşmak üzere Genel Kurul'u kapatıyoruz."

KARARLAR, ÖNERGELER

1. Genel Kurul Divan Başkanlığı için üye sendikaların ortaklaşa verdikleri önerge oylanarak divan teşekkül ettirildi.

Divan Başkanı: Keramettin ARSLAN

Divan Başkan Yardımcısı: Halil AKÇAY

Divan Başkan Yardımcısı: Vakkas SÖYLEMEZ

Divan Katibi: Halil SUNGU

Divan Katibi: Eyüp KARADERİLİ

2. Delegelerce Divan başkanlığına verilen bir önerge ile, misafir konuşmacılardan önce bir delegenin konuşması teklif edildi. Önerge oylanarak kabul edildi ve Delegeler adına konuşan A. Çetin KOCAĞA işçi sorunlarını, siyasiler ve hükümet yetkilileri ile ilgililere bizzat anlattı.

3. Belediye işçilerinin ödenmeyen ücretlerinin öncelikle ödenmesi konusunda TBMM'de bir komisyonun teşkili ile ilgili önerge verildi. Önerge oybirliği ile kabul edilerek kararın, ilgili ve yetkililere ulaştırılması ve iletişim araçlarıyla kamuoyuna aktarılması karar altına alındı.

4. Siyasi Partilerin, konuşmalarını yaptıktan sonra salonu terketmemeleri ve diğer konuşmaları da dinlemeleri; Genel Kurul'un devam edeceği üç gün boyunca siyasi partilerin de temsilci bulundurarak işçi meselelerini dinlemeleri ile ilgili önergeler verildi. Önergeler oy birliği ile kabul edildi.

5. Panama'nın ABD tarafından işgalinin, Doğu Avrupa ülkelerindeki demokratikleşme olaylarına karşı gösterilen baskıların,

- Doğu Avrupa ülkelerindeki demokratikleşme olaylarına karşı gösterilen baskıların,

- Filistin'deki zulümün ve siyonizm emperyalizminin,

- Üniversitelerdeki başörtüsü zulmünün, kınamasını içeren önergeler verildi. Önergeler oylanarak kabul edildi ve bir dakikalık alkışlarla protesto edildi.

6. Tüzük Tadil Komisyonu'na: Zekeriya İlkdoğan, Settar Aslan, Kerim Özdemir,

Hesap Tetkik ve Tahmini-Bütçe Komisyonu'na; Şerif Akyol, Metin Eser, Abdurrahman Genç yapılan oylama sonuc u ittifakla seçildiler ve komisyonlar çalışmalarına başladı.

7. Konfederasyon üyesi Sendika Başkanlarının imzalarını taşıyan bir önerge ile, seçimlere girecek Konfederasyon zorunlu organlarına aday olacakların listesi sunuldu. Genel Kurul'a sunularak varsa başka adayların müracaatlarını divana yapmaları istendi. Bir saat bekledikten sonra ve başka aday çıkmaması nedeniyle, ilgili önerge ve aday listesi seçim Kurulu'nun onayına sunulmak üzere hazırlanarak ilgililere tevdi edildi.

8. Komisyon raporları okunarak oylandı ve ittifakla kabul edildi.

9. Seçimler sonucunda teşekkül ettirilen Hak-İş konfederasyonu ZORUNLU ORGANLAR:

YÖNETİM KURULU

ASİLLER

GENEL BAŞKAN: Necati ÇELİK

Genel Sekreter:

Hüseyin TANRIVERDİ

Gen Eğ. Sekreteri:

Salim USLU

Genel Mali Sekreter:

Abdulkadir İMAMOĞLU

Genel Teş. Sekreteri:

Mehmet ARAS

Genel Mev. Sekreteri:

Yusuf ENGİN

YEDEKLER

1. Agah KAFKAS

2. Kerim ÖZDEMİR

3. Halil SÜNGÜ

4. Eyüp KARADERİLİ

5. Abdurrahman ÖZAYDIN

6. Temel ÜSTÜN

DENETLEME KURULU

ASİLLER

1. Mahmut ARSLAN

2. Zekeriya İLKDOĞAN

3. Abidin ÖZKARASLAN

YEDEKLER

1. Metin ÖZMEN

2. Adnan ONAY

3. Abdurrahman YÜCEL

DİSİPLİN KURULU

ASİLLER

1. Vakkas SÖYLEMEZ

2. Metin ESER

3. Settar ASLAN

YEDEKLER

1. Abdalbaki GÜLBABA

2. Mustafa KALE

3. Mehmet SERT

80'Lİ YILLARIN SON DURAĞI 1989'UN ÖYKÜSÜ

1989 YILI TÜRKİYE'Sİ

1989 Türkiye'si'nin gündeminden hiç çıkmayan maddesi ekonomik konularla ilgiliydi. Özellikle, 24 Ocak kararlarıyla Türkiye'deki insanlar, verimlilik için bir araç konumuna itilmiş, 80'li yıllar bu aracın nasıl kullanılacağı tartışmalarıyla geçmiştir. Açıkçası, Batı'da bile tarihe gömülmeye yüz tutan vahşi kapitalizm, Türkiye'de iki asır geriden taklit edilerek uygulamaya konulmuştu. 80'ler boyunca da bu uygulamalar şu veya bu açıdan değerlendirilerek, bir on yılın genel karakterini belirlemiştir.

ENFLASYON

80'li yıllarda ekonomiye damgasını vuran en önemli hadise hiç kuşkusuz sürekli ve yüksek oranlarda seyreden enflasyon oldu. 1980 yılında yüzde yüzün üzerinde toptan fiyat artışı ile rekor düzeye ulaşan enflasyon, 1981'de yüzde 36.8 iken 1982'de yüzde 25'e inmişti. 1983 yılında yüzde 30.5 olarak gerçekleşen toptan fiyatlardaki ortalama artış hızı, 1984 yılında yüzde 70'lere fırladı. 1985 yüzde 44.2, 1986 yüzde 30.7, 1987 yüzde 55.1, 1988 yüzde 75.2 ve 1989 yılı ortalaması yüzde 70'lerde. Ancak İstanbul'du dört kişilik bir ailenin harcamalarını göz önüne alarak basitçe bir endeks çıkartırsak, temel gıda maddelerinin Aralık-88 ve Aralık-89 fiyatlarına göre enflasyonun, 1990 yılına, yüzde 75 düzeyinde gerçekleşerek devröldüğünü görüyoruz.

Bazı temel gıda maddelerinin 1980 fiyatlarını 1989 fiyatlarıyla karşılaştırdığımızda ise önümüzdeki tablo inanılacak gibi değil.

Bir ülke insanların bu denli hızlı fiyat değişimi altında ve kronikleşen yüksek enflasyonla, özellikle son on yılını geçirmiş olmasının muhtemel sonuçları

Ürünün Adı	Fiyatı (TL)	Fiyatı (TL)	Artış
Ekmek/Kg	22	833	38 Kat
B.Peynir/Kg	210	8000	38 Kat
K.Peyniri/Kg	310	18000	58 Kat
Zeytin/Kg	180	10000	55 Kat
Süt	50	1300	26 Kat
Yoğurt/Kg	80	1400	17 Kat
Yumurta (adet)	7	200	28 Kat
Pirinç/Kg	70	3500	50 Kat
Bulgur/Kg	30	1200	40 Kat
Makarna/Kg	50	1500	30 Kat
K. Fasulye/Kg	60	4500	75 Kat
Nohut/Kg	50	2000	40 Kat
Patates/Kg	25	700	28 Kat
Soğan/Kg	40	800	20 Kat
Lahana/Kg	30	600	20 Kat
Pırasa/Kg	30	1200	40 Kat
Kabak/Kg	40	800	20 Kat
Elma/Kg	40	1000	25 Kat
Portakal/Kg	45	1500	37 Kat
Limon (adet)	10	300	30 Kat
Margarin/Kg	90	3000	33 Kat
Z.Yağı/Litre	230	3000	13 Kat
Şeker/Kg	40	1500	37 Kat
Et/Kg	310	10000	32 Kat
Tavuk/Kg	180	6000	33 Kat

Ürünün adı	Aralık 1988	Aralık 1989	Aylık miktar	Aralık 88 tutarı	Aralık 89 tutarı
Peynir	6335	12000	4 Kg	25340	48000
Zeytin	5665	12000	1,5 Kg	8500	18000
Şeker	950	2480	6 Kg	5700	14880
Çay	3500	6000	0.8 Kg	2800	4800
Et	6165	9700	15 Kg	92475	145500
Ekmek	200	350	72 Adet	14400	25200
Süt	700	1320	15 Lt.	10500	19800
Yumurta	130	225	90 Adet	11700	20250
Yoğurt	1300	2700	15 Kg	19500	40500
Un	750	1320	3 Kg	2250	3960
Makarna	965	1535	2 Kg	1930	3070
Pirinç	1800	2900	4 Kg	7200	11600
Bakliyat	1200	2700	4.5 Kg	5400	12150
Patates	300	775	8 Kg	2400	6200
Soğan	300	950	6 Kg	1800	5700
Sebze	825	1255	30 Kg	24750	37650
Meyve	900	1560	30 Kg	27000	46800
Margarin	2265	3150	2 Kg	4350	6300
Ayçiçeğyağı	2100	3200	1 Kg	2100	3200
Zeytinyağı	3850	6450	1 Kg	3850	6450
Tereyağı	9335	14350	0.5 Kg	4670	7175
Tüp 12 Kg	6000	12000	1 Adet	6000	12000
Toplam				284795	499185

nin en acısı, yozlaşmış bir kültür içinde çürümüş, kokuşmuş insan ilişkilerine mahkum edilmiş olmasıdır. İnsanların bir kısmının geçim kaygusu her geçen gün bir kat daha artarken, az bir kısmı vurgunla, karaborsa ile "köşe dönebiliyor"sa, o toplumun insanları hırs ve tutkularından ibaret dinamit lokumlarına dönüşmüş demektir.

Sürekli enflasyon baskısı altındaki kişiler önce harcamalarını kısmayı deneyecektir. Ancak, tüketim güdüsü sürekli tahrik edilerek, tüketim furiasında yerlerini almak zorunda bırakılan insanların harcamalarını kısması, üstelik sürekli enflasyon içinde hemen imkansızdır. Bu nedenle enflasyonun ailedeki ilk etkileri, ikinci bir iş edinme, eş ve çocukları çalıştırma ya da çocukların eğitimine son verme, borçlanma olacaktır. Bu maddi baskılar, bir müddet sonra, gayri meşru yollarla kolay para kazanmayı meşrulaştıracak, alınteri sarfederek hayatını kazanmak ise "enayilik" sayılacaktır. Bu sonuç, ciddi boyutları olan ahlaki ve kültürel çöküntü demektir. Diğer yandan, manevi değerler, maddi ölçütlere indirgenerek, insanlar ilişkilerini met'a değerlerine göre belirleyeceklerdir. Bu

değişime ayak uyduramayanlarla, "iyi" ayak uyduranlar arasında derin maddi uçurumlar ortaya çıkacaktır. Met'aya atfedilen değer in yükselmesi ile, met'a peşinde koşma hevesi, bir kısım insanlar için tutkuya dönüşürken, diğer bazıları için met'a ve servet bir düşmanlık unsuru olmaya; toplum birbirine kin duyan iki kampa bölünmeye başlayacaktır.

Maalesef, 1980'leri yaşayan insanların, 1990'lara, bu sosyal ve kültürel ortamla adım atmışlardır.

Teknik açıdan, enflasyon kelime olarak, 'şişme' anlamına gelir. Basitçe, fiyatların yükselip, şişmesi enflasyondur. Toplam arz, toplam talebi karşılamazsa, genel fiyatlar seviyesi yükselir, bu yükselme haline enflasyon denir. Sebepleri, maliyet ve talep enflasyonu adı altında ikiye ayrılarak incelenir. Maliyet enflasyonuna, mamul maliyetlerindeki yükselme neden olur. Örneğin işçi ücretleri sürekli yükseliyorsa, o ülkedeki genel fiyatlar seviyesi yükselebilir. Yani bazı uzmanlara göre işçinin ücreti arttıkça, enflasyon da artar.

ÖZEL SEKTÖR — Seçilmiş çalısma rakamlarından enflasyonun hızıdır. ÇALIŞMA SAATİ VE ÜCRETİ

Ülkemizdeki enflasyon, maliyet enflasyonu mudur? Bir göz atalım:

Rakamlara göre fiyatlar 1980 yılından 1989 yılına kadar ortalama 34 kat artmıştır. Ücretlerdeki artış ise, oniki kat bile değildir. Bu takdirde ücret artışlarının ülkemizde yüksek enflasyona (maliyet) neden olduğu kesinlikle ileri sürülemez. Ücretlerin işverene maliyeti, ücretlinin en temel gıda maddelerinin fiyatlarındaki artışın yanında son derece güünc kalmaktadır.

DPT rakamlarına göre, 1980 yılında sosyal ve aynı yardımlar, işveren SSK primi, ek ödemelerle birlikte, ücretin işverene maliyeti 1484,54 TL'dir. Aynı kaynakta, 1988'deki ücretlerin maliyeti 12.980 TL'sidir ve bu rakamlar yaklaşık olarak ücretlerin 1988 yılına kadar dokuz kat arttığını gösteriyor. 1989 yılı hesaplamalarımıza göre, ücretin işverene maliyetinin artışı yaklaşık on kattır. Oysa, bu ücret artışlarını binbir güçlükte elde etmiş olan işçinin 10 yılda, tükettiği gıda maddelerinde maruz kaldığı fiyat artışı ortalama 34 kattır. Demek ki, Türkiye'deki fiyat artışlarının nedenini ücrette bağlamak ya affedilmez bir cehalettir.

Yahut, bu yolla, "ücret artarsa enflasyon yükselir" türünden gözdağı ile işçiler susturulup, sefalet ücreti almaya mahkum edilmek istenmektedir. Kaldı ki, ücretler her halükarda enflasyona neden olsaydı, OECD üyesi bazı ülkelerdeki enflasyonun korkunç rakamlara ulaşması gerekirdi. Zira Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO)'nun rakamlarına göre Türk işçisi OECD üyesi bazı ülkeler arasında yıllık çalışma saati en fazla olmasına rağmen, saat başına (bu ülkelere kıyasla) en düşük ücret ona ödeniyor.

Buna mukabil, işçisine en düşük ücreti ödeyen Türkiye'nin, aynı ülkelerle enflasyonu karşılaştırılırsa, aradaki fark işler acısı. OECD üyesi Avrupa ülkelerinin 12 aylık enflasyon ortalaması yüzde 6.7 Türkiye'nin 12 aylık ortalama enflasyonu ise yüzde 73.3. Örneğin işçisine saat başı 33.140 TL'si ücret ödeyen F. Almanya'nın 12 aylık enflasyonu yüzde 3.3 Ekim-1989 ayı enflasyonu ise 0.3. Buna karşılık Türk mutfağındaki Ekim-89 ayı enflasyonunu araştırma birimiz 7.4 olarak tespit etmiştir.

Yıllar	Günlük Lira			
	Esas Ücret	İşveren SSK Primi	Esas Ücret Maliyeti	Maliyet Artış Yüzdesi
1980	805.59	78.80	884.39	100
1981	1169.45	122.26	1.291.71	46
1982	1444.57	157.27	1.601.84	24
1983	1904.17	214.66	2.118.83	13
1984	2446.88	287.98	2.734.86	29
1985	3058.60	408.00	3.446.60	26
1986	3629.00	519.00	4.148.00	20
1987	4820.00	1138.00	5.958.00	43
1988	6170.00	1428.00	7.598.00	27
1989	9.300.00	2232.00	11.532.00	52

(1988 yılına kadar rakamlar DPT ve yüksek denetleme kurumundan alınmış, 1989 rakamları araştırma birimizce tespit edilmiştir.)

Çeşitli ülkelerdeki çalışma saatleri ve işçi ücretleri

Ülkeler	Yıllık Çalışma Saati		Yıllık Ücret	Saat Başı Ücret
	Yıllık Çalışma Saati	Yıllık Ücret		
F. Almanya	1.716	56.868.928 TL	33.140 TL	
Norveç	1.740	55.835.180 TL	32.089 TL	
Avusturya	1.743	41.020.092 TL	23.534 TL	
Hollanda	1.748	49.870.063 TL	28.529 TL	
Belçika	1.756	44.180.071 TL	25.159 TL	
Danimarka	1.756	66.233.180 TL	37.718 TL	
Fransa	1.771	37.178.556 TL	20.992 TL	
Finlandiya	1.784	49.811.346 TL	27.921 TL	
ABD	1.912	50.231.238 TL	26.271 TL	
İsviçre	1.913	64.919.690 TL	33.936 TL	
Portekiz	2.025	9.538.310 TL	4.710 TL	
Japonya	2.130	53.714.375 TL	25.218 TL	
Türkiye	2.250	5.517.600 TL	2.452 TL	

Ülkeler	12 aylık (%)	Ekim (%)
Türkiye	73.3	7.6
Portekiz	12.7	0
Avustralya	8.0	
Finlandiya	7.1	0.4
Danimarka	5.1	0.6
ABD	4.5	0.5
Norveç	4.2	0.1
İsviçre	3.7	0.3
Fransa	3.6	0.4
Belçika	3.6	0.1
Almanya	3.3	0.3
Japonya	2.9	0.8
Avusturya	2.8	0.0
Hollanda	1.4	0.1

Rakamlar açıkça ortaya koymaktadır ki, ülkedeki enflasyona ücret artışları neden olmamaktadır. Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu Enflasyonun nedenlerini 11 Nisan 1989 tarihli, zamanın cumhurbaşkanı Kenan Evren'e sunduğu raporda dile getirmiş, sorunun çözümüne yönelik önerilerini de göstermiştir. Ancak geçen günler içinde soruna çözümleri herhangi bir uygulama yapılmadı. Ülkemizin enflasyon sorununu ve önerilerimizi, 5.1.1990 tarihinde, Cumhurbaşkanı Sayın Turгут Özal ve Başbakan Sayın Yıldırım Akbulut'a da takdim ettik. 1990 yılında bu sorunun halli için diyalogla başlayan girişimlerimiz sürecektir. **En önemli ekonomik sömürü aracı olan enflasyon sorununun 1990 yılında çözülmesini HAK-İŞ, başta gelen işlerden saymaktadır. İlgili kişi ve kuruluşların bu sorunun çözümünde hassasiyet gösterecekleri umudunu da taşımak istiyoruz. Hak-İş, kalem oyunlarıyla yapılan enflasyonu düşürme aldatmacalarına karşı gereken tepkisini göstermiştir. Enflasyon canavarından halkımızı, özeldede çalışanımızı kurtarmanın yolu, enflasyonu, makro ekonomik icraatlarla aşağıya çekmektir. Borçları ve faizlerini ödemek için enflasyonla halkın sömürülmesine Hak-İş göz yummayacaktır.**

GELİR DAĞILIMINDA DENGESİZLİK

Türkiye 1989 yılı itibarıyla, OECD üyesi ülkeler arasında Milli gelir en düşük ülke. OECD ve AT ortalamasında kişi başına MG, 10.630 ile 10.100 dolar arasında değişirken, Türkiye'de kişi başına düşen MG 1455 dolar. 1980'den bu yana en düşük gelişme hızı, 1989'da gerçekleşti. Yani, 80'li yılları dünyanın en fakir ülkeleri arasında yer alarak bitirip, 1990'a 1.1'lik büyüme hızı ile, sözü edilecek bir kalkınmayı gerçekleştirilmeden giriyoruz. Buna mukabil 1989'da, ülkesinin servetini toplumuna en gayri adil dağıtan ülkeler arasında yer aldık. Hindistan'da emeğin MG'den aldığı pay yüzde 81.7, Meksika'da yüzde 42.4, Kenya'da 41.9, Nijerya'da 27.1 iken; Türkiye'de alınterine biçilen değer toplam MG

içinde yüzde 14'tür. Türkiye'de toplam nüfusun ilk yüzde 20'si MG'nin % 4'ünü, ikinci yüzde 20'si % 7'sini, üçüncü yüzde 20'si % 13'ünü, dördüncü yüzde 20'si % 21'ini, kalan yüzde 20'si de % 55'ini kullanıyor. Hatta son yüzde yirminin yüzde 10'u, bu oranın % 40.7'sini kullanıyor. Bu rakamlar kısaca, Türkiye'deki her 100 kişinin 90 tanesi, Türkiye'nin 1000 lira parasının 593 lirasını kullanırken, geriye kalan 10 kişi 407 lirasını kullanıyor demektir.

Bir örnek verelim: Bir babanın beş tane oğlu olsun. Oğullarından biri inşaat işçisi, ikinci tamirci kalfası, üçüncü simitçi, dördüncü ev işlerine bakan, beşincisi de kumarbaz olsun. Beş oğlan babalarına, her gün toplam yüzbin türk lirası kazanıp teslim etsinler. Baba bu parayı oğullarına şöyle dağıtsın: İnşaat işçisi oğluna yüzbin liranın dört bin lirasını, tamirci kalfasına yedi bin lirasını, simitçiye onüç bin lirasını, ev işlerine bakana yirmibir bin lirasını, kumarbaz oğluna ise, ellibeş bin lirasını versin. Ve desin ki, "ben, oğullarıma çok iyi bakar, onları korur, gözetir. Onların kazandığı paraları gene onlara kuruşu kuruşuna veririm. Fakat onlar, ne bana karşı saygılı davranıyor, ne de birbirleri ile iyi geçiniyorlar." Elbette, böylesine adaletsiz bir ortamdan huzur beklemek mümkün değildir. İşte, 1989 yılı insanlarımızın "devlet Baba"sı da en az, örnekteki baba kadar evlatlarına adil(!) ve müşfik(!) davranmıştır. **Hak-İş, halkının emrinde olan adil bir devlet anlayışının yerleşmesini yanadır. Devlet halkı için vardır. Emek, barış, özgürlük düşmanı, baskıcı, otoriter ve adil olmayan bir devlet anlayışını reddediyoruz.**

KESİNTİLER

1989 yılı, ücretlinin bordrosundan yapılan gaspların en dayanılmaz boyutlara ulaştığı bir yıl olarak son buldu. Bir geçim ücreti olmadığı, bir sosyal ücret olmadığı kabul edilen asgari ücretin bile, 1980 yılında dörtte biri kesilirken, 1989'da bu kesinti üçte bire kadar yükselmiştir. Dünya ölçeğinde örneğin, İsveç'te servet sahibi, servetinin yüzde sekseni ile vergi olarak ülke ekonomisine katkıda bulunurken, Türkiye'deki servet sahibinin serveti ile ekonomisine yaptığı katkı BİNDE ALTMİŞÜÇ'tür. Diğer taraftan, 1989 yılında serbest meslek mensuplarının tümünün ödedikleri vergilerin ortalaması yüzde 30'u bulmuyor. Oysa, 1989'da asgari ücret alan bir işçiden bile yapılan kesintinin oranı yüzde 37'yi bulmaktadır. Asgari ücretli 1989'da her ay, brüt maaşının tamamını vererek ancak bir sandalyesini satın alabileceği mobilyaları satanlar kadar; net maaşıyla eşine ve kendisine iki çiftini satın alamayacağı ayakkabıları satanlar kadar ve her geçen gün borcu sürekli yükseldiği için kapısının önünden geçemediği bakkaldan daha fazla devlete vergi ödedi. Oysa asgari ücretliden devlet her ay 83.000 TL gasbetmemiş olsaydı, dört kişilik aile efradıyla

bu insanlar neler neler yapabileceklerdi. Ayda 7 Kg peynir yiyebileceklerdi ki bu, her sabah kahvaltıları 200 gr. peynir görecektir demektir. Ayda 8 Kg et tüketilecekti ki, bu haftada üç gün sofraları et yemeği görecektir demektir. Her gün sofralarında kıloluk yoğurt bulacaktı. Her hafta pazardan 13 Kg. sebze ve meyve alabileceklerdi. Yahut da dört ayda bir saydığımız tüm nimetlerin hepsini tüketme imkanları doğacaktı.

İşte, 1989'da devlet asgari ücretlinin sofrasına bu denli acımasızca el atmış, onun lokmasına ortak olmuştur. Maalesef, vergi kesintileri ile ilgili 1990 yılında hiçbir tedbir öngörülmedi. Asgari ücretli gene ayakkabıcı kadar vergi ödeyecek. 700.000 TL ücret alacak işçi, müteahhitler kadar vergi ödeyecek. 900.000 TL ücret alacak işçi büyük tüccarlar, 1.500.000. TL ücret alacak işçi fabrikatör, 2.500.000 TL ücret alacak işçi holding sahipleri kadar, 1990 yılında devlete vergi ödeyecektir. Kesintilerdeki adaletsizlik ve ücretliye uygulanan zulüm devam edecektir. **Hak-İş, bu gerçekler ışığında, 1990 yılı mücadelesini, daha bilinçli olarak sürdürecektir. Gerçek bir sosyal adalet ve tesanüdün inşası için, üyelerinin ekonomik haklarını alacaktır. Diğer yandan da sistemde yapılması gereken iyileştirmelere bir an evvel başlanmasını sağlamak amacıyla mümkün olan her yolu deneyecektir. Hak-İş bu ilkeleri kendisine kutsal bir görev adediyor, aynı zamanda da bir HAK görüyor.**

1989 ÇALIŞMA HAYATI VE HAK-İŞ

1989 yılında ilk protestoyu Konfederasyonumuz sendikalarından Öz Gıda-İş yaptı; 7.1.1989 tarihinde, 67 ilde 160 temsilcinin katılımıyla, Öz Gıda-İş Başkanlar Kurulu toplanmıştı. Ankara'da üç gün süren toplantının sonuç bildirgesini TRT, haber bülteninde, "bir sendikanın" ibaresiyle vermişti. Sendikamız yazılı olarak olayı protesto edip kamuoyuna duyurdu. Başka bir anlatımla TRT'ye gösterilen bu tepki, demokratik tüm kurum ve kuruluşlara sinmiş, Eylülüst anlayışa son verilmesi gereğinin ilk adımı demektir. Protesto aynı zamanda, Hak-İş'in, Hak alma kavgasına yeni yıl ile birlikte başladığının da habercisiydi. Zira çalışanların artık hak alma kavgasını başlatmaları elzemdi. Çünkü, yeni yıla 1400 işçi grev gömleleriyle aç ve açıkta girmişti. Bunun yanında 381 bin işçinin grev hakları ellerinden alınmıştı. Yeni yıla grev hakları yasaklanmıyacakları giriyorlardı.

1989 yılına devreden en önemli grev SEKA işyerlerindeydi. 130 gün devam etmiş olan SEKA grevi Ocak ayı ortalarında sona erdi. Ancak yapılan Toplu-İş Sözleşmesi içinin kayıplarını karşılar nitelikte değildi.

İşçilerin işverene karşı tek silahları

olan grev haklarının ellerinden alınması veya çeşitli yollarla engellenmesi onları, daha başka yollarla hak arama kavgalarını sürdürmelerine neden oldu. İşçilerin grev dışında uyguladıkları eylem türleri şunlardı. 1. Sakal bırakma, 2. Saçları toplu halde sıfır numara kestirme, 3. Alkış-

lama, 4. Korna çalma, 5. Yalınayak yürüme, 6. Kefenli basın toplantısı, 7. Sosyal dayanışma ve yardımlaşma vakfına başvurma, 8. İşverenin toplu sözleşme dışında yapacağı aynı ve nakdi ödemeleri reddetme, 9. İşyerini mesai bitimine rağmen terk etmeme, 10. Servis araçlarına binmeme, 11. İşyerlerindeki törenleri protesto, 12. Dilekçe verme, 13. Telgraf çekme, 14. Ücret ve maaş fişleriyle bordrolarını işverene veya vekiline postalamama, 15. Kemerleri yollama, 16. Kuru ekmeğe yeme, 17. Belden yukarısını soyunma, 18. Grev gömleklerini kanla izalama.

GREVLER-EYLEMLER

Kurulduğu günden bu yana kılavuzluk görevini sürdürmüş olan Hak-İş, 1989 yılında da ilk grev kararını alan Konfederasyon oldu. Üye Öz Gıda-İş Sendikamız, 24 Ocak'ta, Çukurova Gıda Sanayi İşyerleri için grev kararı aldı. Yıl içinde iş verenin çeşitli ayak oyunları ile karşılaşan İstanbul ve İzmir'deki işyerlerinde bulunan işçilerimizin grevi yıl boyunca sürdü. İşveren, işçilerimizi 135 bin lira brüt maaş ile çalıştırıyordu ve sendikamızın tüm makul tekliflerine sırt çevirerek yıl boyunca anlaşmaya yanaşmadı.

Yılın ikinci grev kararı "patronlar patronu" Cem Boyner'in işyerlerinde, Alboy-Beymen Ayakkabı fabrikasında alındı. İşçilerin haklarını alma çabası, 100 işçi gözaltına alınarak engellenmek istendi. 7.2.1989 tarihinde YHK'nun yaptığı sözleşmeye isyan eden Petkim işçileri açlık grevine başladılar. Zira yapılan sözleşme ile verilen ücret artışı işçilerin geçimine yetecek düzeyde değildi.

Öz Gıda-İş, 1989'da ikinci grev kararını, 26.4.1989 tarihinde, Ülker, Turyağ, SEK'in 40 fabrikası ve Altınyaz'ın da bulunduğu gıda işyerlerinde 10.000 işçi adına aldı. 28.4.1989'da başladığı üçüncü grevi ise, Şekerci Hacıbekir İşletmelerindeydi. İki gün süren grev, işverenin görüşme çağrısı yapması üzerine sona erdi. Öz Ağa-İş Sendikası ise, Kocaeli Mobilfabrikasında 13.3.1989; Adana Mantex Koll. Şti'ndeki grevini de 12.5.1989 tarihinde başlattı.

Yılın en büyük grevi İskenderun ve Karabük Demir-Çelik fabrikalarında yaşandı. Kamuoyunu yaklaşık 6 ay meşgul eden, bakanları birbirine düşüren ve 24 bin işçinin tam 137 gün sürdürdüğü bu grev, çalışma hayatında olduğu gibi, hem siyasal hem sosyal açıdan yılın son derece önemli olaylarındandı. İskenderun ve Karabük demir çelik fabrikalarında çalışan 24 bin işçi için bağımsız çelik-İş sendikası 21.3.1989 tarihinde grev kararı aldı. Kararı, Bakanlar Kurulu, "milli güvenlik" gerekçesiyle 2 ay erteledi. 12 Eylül'den bu yana ilk defa, bu çapta bir greve karar verilmiş ve Bakanlar Kurulu kararın uygulanmasını engellemiştir. Karar geniş yankılar uyandırdı. Ancak bir sonuç getirmede. Grev, 4 Mayıs'ta uygulanmaya başladıktan sonra ancak 19 Haziran'da Sendika ile MESS yöneticileri biraraya gelebildiler. Haziran ayı demir-çelik grevi yüzünden oldukça elektrikli geçeceği benziyordu. Fabrikalardan sorumlu devlet bakanı İşin Çelebi, Sözleşmelerden sorumlu Devlet Bakanı Cemil Çiçek, ayrıca devlet Bakanı Güneş Taner, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut birbirlerine girdiler. Karşılıklı suçlamalar başladı. Bu arada, yapılan demir-çelik ithali ile "köşeyi dönenler" kıs kıs gülyüyorlardı. Diğer tarafta, demir-çelik işçileri aylarca süren grev nedeniyle aç ve açıkta kalmıştı. Grevin üçüncü ayı dolarken ülkenin uğradığı zarar, 398 milyon dolara yükselmiş, öte yanda ise, Demir-Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bir bildiri yayınlanarak, "95 gündür grevdesiniz, tek kuruş ücret almadınız, buna rağmen bir başka işte çalıştığınızı gördüğüm an işten atarım" denildi. Nihayet grev 100.ncü gününe varırken, İstanbul 4. İş mahkemesi,

24.7.1989 tarihli kararla, demir-çelik işletmelerinin ithalatını durdurdu. Fakat grev sürüyordu ve TDÇ Genel Müdürünün ağzıyla, "günlük zarar 5 milyar lira" idi. 16.8.1989 tarihinde MESS ve Çelik-İş arasında görüşmelere tekrar başlandı. Ancak anlaşmaya varılamadı. Mali hükümlerde ihtilaf çıkmıştı. 6 Eylül 1989 tarihinde grev Ankara 5'nci İş Mahkemesi tarafından "ihtiyati tedbir" kararıyla durduruldu ve mahkeme konuyla ilgili davaya 18 Eylül'de bakacağını bildirdi. Grev 125'inci gününü doldurmuştu. Karar, yeniden sonuçsuz tepkiler aldı. Mahkeme, kararını 2822 Sayılı TISGL yasınının 47. nci maddesine dayandırmıştı. (Grev hakkının kötüye kullanılması ile ilgili) Sendika, karara son derece sert çıktı. "Karar kaldırılmadan görüşmeye oturmam" dedi. Nihayet 24 bin işçinin 137 gün sürdürdüğü grev, 138'inci gün, 17.9.1989 tarihinde son buldu. İşçiler yapılan sözleşmeyle birlikte 18.9.1989 tarihinde işbaşı yaptılar.

Yılın diğer bir büyük olayını EBK işyerlerindeki, Hak-İş'e bağlı sendikamız Öz Gıda-İş üyesi işçilerimiz yaşadı. 38 işyerindeki 5760 işçimizi kapsayan TİS görüşmelerinde, TÜHİS'in uzlaşmaz tutumu yüzünden anlaşmanın sağlanmaması mümkün olmuyordu. İşverenin bu uzlaşmaz tutumunu protesto amacıyla tüm üyelerimizin katılımı sonucu sendikamız bir dizi eylem başlattı:

21 Haziran: Sakal bırakma ve yemekten sonra alkış,

28 Haziran: Sadece çorba içme,

3 Temmuz: Yemek yememe, oturmak ve alkış eylemi,

7 Temmuz: Çıplak eylem ve sadece ekmeğe yeme,

7 Ağustos: Anlaya sivrisinek saz pankartlı ve davul zurnalı oturma.

Arabulucunun girişimleriyle yapılan üç oturum sonucunda da bir anlaşma sağlanamayınca sendikamız, 9.8.1989 günü grev kararı aldı ve kararı 8.9.1989'da uygulamaya başlayacağını belirtti. Grev kararımızı, Bakanlar Kurulu, "genel sağlığı ve milli güvenliği bozucu nitelik" taşıdığı gerekçesiyle erteledi. İşverenin kasıtlı olarak uzlaşmaz tavrını sürdürmesi yüzünden başvuru, işçimizin elindeki son silahı grevinin; baskıcı rejimlere hizmet eden yasa hükmüyle ertelenmesi, işçimizin çileden çıkması için yeterliydi. Ancak yasal yolların tümünü bitirmek için sendikamız önce, Danıştay'a başvurdu. Diğer yandan işçimiz de, grev uygulama gününde, grev önlüklerini kanlarıyla boyayarak tasallutu protesto ettiler. Bu kez, Ça-

İşme ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut bizzat devreye girdi. Nihayet 29.9.1989 tarihinde yapılan altıncı oturum sonunda uyuşmazlık konusu maddeler üzerinde mutabakata varıldı. Toplu-İş

Sözleşmesi imza töreni 12 Ekim 1989 günü Ankara'da başbakanlık binasında geniş katımlı bir toplantıyla yapıldı.

Öz Gıda-İş Sendikasının 1989 yılı içinde aldığı diğer grev kararları, Karakaş Un San. Tic. A.Ş. 31.7.1989 ve Yem Sanayi Türk A.Ş. işyerleri için 28.9.1989 tarihlerinde birer gün uygulanmış, anlaşma sağlanarak son verilmiştir.

Hak-İş Konfederasyonu'nun diğer eylemleri:

16 Haziran: Ek zam talepleri geri çevrilen Öz Gıdacılar, Gıda işverenleri sendikasının önüne siyah çelenk bıraktı.

25 Haziran: İzmir'de düzenlenen 5'nci eğitim seminerinde akademisyen kadrolarımız, Meclis'in, işçi kesiminin sorunlarıyla, sermaye kesiminin sorunlarıyla ilgilendiği kadar ilgilenmediğini tespit ettiler.

11 Temmuz: Turyağ'da işçilerimiz, ek zam taleplerine duyarsız kalınması nedeniyle açlık grevi yaptılar.

2 Ağustos: Hak-İş'e bağlı sendikalar, Türkiye genelinde 250 bin işçisi ile, günlerdir grevleri devam eden Karabük ve İskenderun işçileri için dayanışma eylemleri başlattılar.

24 Eylül: KİT'lerin satışa çıkarılmasının, ülke egemenliğini pazarlamak anlamına geleceğinden, özelleştirmeye, Konfederasyon olarak tepki gösterdik.

27 Ekim: Hak-İş yönetimi, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ı ziyaret ederek, çalışma hayatında yasal iyileştirmelere gidilmesini istedi.

28 Ekim: Başkanlar kurulumuz ücretlilerden yapılan kesintilerin toplu pazarlık düzenini tehdit altında tuttuğuna karar verdi.

6 Aralık: Ardı ardına yapılan zamları Hak-İş, "düpedüz zulüm" olarak değerlendirdi.

13 Aralık: Süper emeklilik konusunda devletin neden olduğu mağduriyetlerin başlı başına bir huzursuzluk kaynağı ol-

duğunu beyan ettik.

31 Aralık: 1990 yılını, tüm kayıplarımızı geri alınacağı bir yıl olarak ilan ettik.

Yılın başka bir önemli olayı, Hak-İş Konfederasyonu'nun, dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren'den binbir güçlükle alınan randevuden sonra gerçekleştirilen görüşme esnasında sunulan rapordur. "Çalışma Hayatı ve Ülke Sorunlarıyla İlgili Görüş ve Düşüncelerimiz"i ihtiva eden raporda, çalışma hayatının, mevzuattan kaynaklanan sorunları öncelikle ele alınıyor ve mevzuatın çalışma hayatında neden olduğu sıkıntılar dile getirilip, çözümlerle birlikte yapılması gereken iyileştirmeler, belirli bir sistemle sıralanıyor. İkinci olarak ülkenin ekonomik sorunları dile getiriliyor ve özellikle enflasyon inceleniyor, ülkenin bu en derin sancısıyla ilgili önerilerimiz sunuluyor. Daha sonra, işsizlik ve işsizlik sigortası, gelir dağılımındaki dengesizlik, ücret ve maaşların erozyona uğraması, tekelleşme, KİT'lerin özelleştirilmesi, konuları ile ilgili görüşmelerimiz dile getirilerek, ülkenin sosyal sorunlarına değiniliyor.

RAPORDA, TEMEL PRENSİPLERİMİZİ DE ŞÖYLE DİLE GETİRDİK:

Konfederasyonumuz, kuruluş gayesine ulaşabilmek için şu hususları temel prensipler olarak benimser:

1. HAK-İŞ: sosyal düzen kuralarına saygılı, milli ve manevi değerlere bağlı, geçmiş ile geleceğin asla birbirlerinden ayrılmaz bir bütün olduğuna inanan, herkesin yasal haklarına hürmet gösteren, birlikte ve barış içerisinde yaşamayı amaçlayan kişiler yetiştirmek ve bu uğurda üyelerini bilinçlendirmek kararındadır.

2. HAK-İŞ: iş Barışının tesisi için: işçi-işveren ilişkilerinin en iyi bir düzeyde ve yasal biçimde sürdürülmesi, emeğin karşılığı olan ücretin adaletli bir biçimde elde edilmesi, diğer sosyal yardımlardan yararlanılması ve bu hususta gerekli tedbirlerin alınması için her türlü gayreti sarfeder.

3. HAK-İŞ: nimet-külfet dengesinden, görülen iş ile ödenen ücret arasında her yönüyle bir denge kurulmasından, hak edilen ücretin geciktirilmeden ödenmesinden yanadır. İş huzurunun temini, çalışanlar ve çalıştıranlar arasındaki karşılıklı hakların belirlenen zamanda ve vaktinde yerine getirilmesine bağlı olduğuna inanır.

4. HAK-İŞ: çalışmanın hem kişi ve toplumun hakkı hemde odevi olduğuna inanır. Bu nedenle de meşru kazanca saygı, alınterinin anında ve gereken biçimde değerlendirilmesini sonuna kadar savunur. Ülke genelinde işçilerin kötü, yanlış, zararlı düşüncelere ve propagandalara alet edilmesine, kötü emellere basamak yapılmasına her zaman karşıdır.

Haksız rekabetin, yoksulluğun, fukaralığın önüne geçmek için kitlelerin örgütlenmesinden, eğitilmesinden yanadır.

Devamı 18. Sayfada

24 OCAK 1980 TARİHLİ NİKAH KARARLARI

12. Kasım 1979 tarihinde azınlık hükümeti açıklanıyor. 13 Kasım'da Demirel, Ecevit'ten hükümeti devralıyor ve devir teslim töreninde söylediği meşhur sözleri tarihin birköşesine kaydediliyor: - Enkaz devraldım ama ülkeyi 100 günde düzlüğe çıkaracağım.

Dönemin ekonomik durumu gerçekten de içler acısı: Bir yanda terör fırtınası esiyor, diğer yanda yokluk, kıyruk ve tam bir siyasi kargaşa.

AP Hükümeti 25 Kasım'da güven oyu aldıktan sonra Başbakan Demirel'i ziyaret eden Turgut ÖZAL, 26 Kasım 1979'da "Ekonomik İstikrar Raporu"nu sunuyor, Rapor 24 Ocak Kararları diye anılacağı tarihten itibaren uygulamaya konuyordu.

3 Aralık'ta İngiliz Charles Woodward başkanlığındaki IMF heyeti, Ocak-80 başlarında OECD Genel Sekreteri Van Lennep ve 7 Ocak 1980 tarihinde Dünya Bankası heyeti ile görüşmeler başlıyor. Görüşmeler, zaman zaman açık, zaman zaman da kapalı kapılar ardında yapılıyor. Karşılıklı vaatler, teminatlar, taahhütler ve övgülerle nikah merasimi sürüp gidiyor. Nihayet Dünya Bankası Türkiye Masası şefi Adi Davar, baklayı ağzından çıkarıp, "bunlar tam bizim istediğimiz şeyler. Yıllardır Türkiye'den aynı şeyleri istedik. Çok iyi olmuş" diyor. Anlaşmaya göre, heyetlerin istekleri doğrultusunda kararlar uygulamaya konacak, karşılığında da dış kredi sağlanacak.

Karar gereği yapılan uygulamalar: Türk Lirası mark ve dolar karşısında devalüe edildi. Fiyat kontrolü komitesi kaldırıldı ve KİT ürünlerine yüzde 450'ye varan zamlar yapıldı. Bütçe açığını kapatmak için kredi faizleri yükseltildi. Dövizde serbesti getirildi. Tüm ürünlere serbesti getirildi.

Özel sektör, ürettiği her mala istediği fiyatı uygulamakta serbest bırakıldı. Yabancı sermaye dairesi kuruldu. Yabancı Petrol firmalarına, petrol arama izni verildi. İthalatta damga vergisi, yüzde 21'den yüzde bire indirildi. Yatırımları kaldırdı ve kararlardan sonra İMF Türkiye'ye 234 Milyon dolar kredi verdi.

Turgut Özal, 24 Ocak 1990 tarihinde bu kararlarla kurulmuş sistem için şunları söylüyor: "Türkiye son 10 senede IMF, Dünya Bankası gibi bu konuları iyi bilen çevrelerin gözünde, yıldız ülke olmuşsa, bunun gerisinde, serbest ekonomi sistem vardır. Önümüzdeki 10 sene, hangi parti kazanırsa kazansın aynı sistem devam ederse, Türkiye sayılı Ülkeler arasında girecektir." Demirel ise kararları Özal'ın üstlenmesinden dolayı öfkeli, aynı tarihli demecinde "bunların mimarı sayın Özal'dır denildi. O da bu mimarlığı üstlendi. Sanki bir müsteşar bunları yazmış da kararlar kendiliğinden yürümüş" Kararların politik, ekonomik, sosyolojik yanı, yönü olabilir. Savunulur ya da eleştirilir ama sonuçta ortaya çıkan 1989 Türkiye Panoraması şudur:

25 temel gıda maddelerindeki artış 34 kattır. Gıda maddelerinin dışında sözeğeli, tüpgaz 90, Belediye otobüs bileti 100, Elektrik 93, Gazete 100, kat artmış. Buna mukabil ücretlerdeki artışta resmi rakamlara göre yarı yarıya gerileme var. 10 yıl içinde ücretli, gerçek alım gücünün yarısını yitirmiş. Bize göre ise ücretlinin alım gücündeki kayıp yüzde elliden fazla ve üçde ikiye yaklaşıyor.

Ücretlerdeki gerilemenin doğal sonucu gelir dağılımı bozulmuş; ülke varlığının, yüz kişi içinde 80 tanesi yüzde 45'ini kullanabiliyorken, kalan 20 kişi yüzde 55'ini cebine indirmiş.

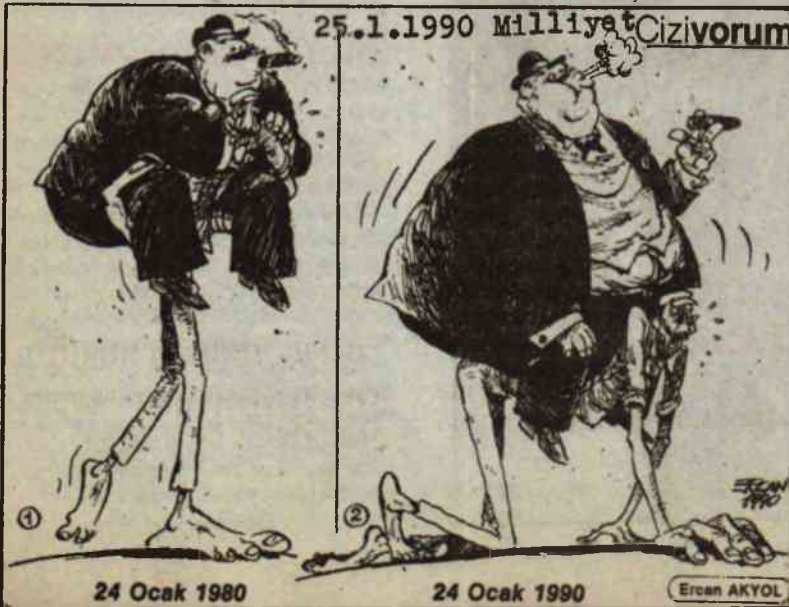
Bütçe açıkları 1979 yılında 60 milyar lira iken, 1989'da tahminlerin oldukça üstünde gerçekleşerek 7 trilyon lirayı bulmuş. Enflasyon bütün vaadlere ve öngörülere rağmen 1989 yılında yüzde 70'lerin altına indirilememiş.

1979'da 13.6 milyar dolardaki dış borç 1989'da 36.3 milyar dolara bulmuş, büyüme hızı 1979'da 0.4'den 1989'da 1.1'e yükselmiş. Ancak yatırımlara baktığımızda, yatırımların milli hasıla içindeki payı, yüzde 32'den yüzde 25'e düşmüş, gerek sanayi, gerekse tarım ve madencilik yatırımlarında gerileme gözlenmiş. Bu demek oluyor ki, büyüme hızı, kendi öz kaynaklarımızı kullanmak suretiyle değil, borçlanarak gerçekleştirilmiş ama dış borçlar faizleriyle birlikte geriye ödenirken ülke dışına net kaynaklarımız aktarılmış. Yatırımlardaki gerilemenin doğal bir sonucu olarak da, işsizlik 1979'da 1.7 milyon iken, 1989'da 3 milyonu bulmuş.

Kısacası 24 Ocak kararları ülkede gerçekten de başarılı olmuş. 24.1.1990 tarihli, Genel Başkanımız Necati Çelik'in beyanatında da ifade ettiği gibi bu başarı, "çalışanın yoksulluğundan belli olmaktadır."

Çalışanı suskun bırakma ve tutsak etme yasaları temin edildi. İş hayatını düzenleyen kanunlara birtakım hükümler konularak sendikala faaliyetlerin önüne setler kondu. Akabinde, emek kazana atılarak kaynatıldı. Ve işçilerin on yılı her gün biraz daha yoksullaşarak geçti. Kimi zaman (EBK işçileri gibi) tüm handikaplar aşılarak kazanımlar elde edildi ama ülke genelinde 24 Ocak kararları en büyük başarıyı işçileri yoksullaştırarak elde etti. Bu bakımdan övgü alıyor olmasına da şaşmıyoruz.

Yazımızı Genel Başkanımızın sözleriyle noktalayalım: "1990 ve müteakip yıllar için kararlardan ödün doğrultusunda herhangi bir girişim söz konusu olmadığı gibi, kalkıcılığın ve sürekliliğinin sağlanmasına çalışılıyor. Baskıcı, üretici olmayan, işsizlik ve yoksulluk yaratan bu kararlardan kurtulmak için, demokratik bilincine ulaşmış kuruluşlara büyük görev düşmektedir."

SENDİKALARIMIZIN GENEL KURULLARI YAPILDI

ÖZ DEMİR-İŞ SENDİKASI

Konfederasyonumuza bağlı Öz Demir-İş Sendikası 6.ncı olağan Genel Kurulu, 14-15 Ekim 1989 tarihinde Ankara'da yapıldı. Divan Başkanlığını Gen. Eğt. Sekreterimiz Salim USLU'nun yaptığı Genel Kurul'a Konfederasyonumuz ve Öz Gıda-İş Sendikası Genel Başkanı **Necatî ÇELİK**, Hizmet-İş Genel Başkanı **Hüseyin Tanrıverdi**, Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı **Yusuf Engin**, Öz Ağaç-İş Senikası Genel Başkanı **Abidin Özkaraaslan** ve Öz Sağlık-İş Genel Başkanı **Ersin Cengizkatıldı**. Ayrıca hükümeti temsilen **Cemil Çiçek**, RP temsilen **Ahmet Ertok**, MÇP temsilen **Ferruh Sezgin SHP**

temsilen **Yalçın Büyükdaglı** katıldılar. Tümosan yetkilileri ile **Doç.Dr.Süleyman Akdemir**, İzmir Milli Gençlik Vakfı Başkanı **Hasan Özdemir** Genel Kurul'a iştirak eden diğer davetlilerdi.

Genel Kurul'da açış konuşması yapan Genel Başkan **Mehmet ARAS**, "kainatı yoktan vareden ve insanlara mutlu olabilmenin yolunu gösteren Yaradan'ın 'adaletle hükmedin' emrine karşı gelenler, 'sızden yoksul olanlar ve ezilenlere yediğinizden yedirmedikçe, giydiğinizden giydirmedikçe, hülasa, onların haklarını hem de alınteri kurmadan vermedikçe huzur bulamazsınız' uyarısına aldır-

mayan bütün sistemler yok olmaya mahkumdur." Söзlerine, sistemleri örnek vererek devam eden Aras, "O sistemler işçilerin bir kalıp sabun, bir dilim ekmeğin için verdikleri mücadeleyi görmezden geldiler" dedi. Aras'ın konuşması "Çocuklarımıza bırakacağımız en iyi miras, hak ve özgürlük mücadelesi olacaktır" sözleriyle noktalandı. Seçimlerden sonra teşekkül eden:

GENEL YÖNETİM KURULU:

Genel Başkan: Mehmet ARAS
Genel Sek.: Mustafa ELVEREN
Genel Tşk.Sek.: Mustafa ATLI
Genel Mal.Sek.: Kemal ÖZMEN
Genel. Eğt.Sek.: Keremettin ASLAN

ÖZ AĞAÇ-İŞ SENDİKASI

Konfederasyonumuza bağlı Öz Ağaç-İş Sendikası, 4. ncü Olağan Genel Kurulunu 21-22 Ekim 1989 tarihlerinde Ankara'da yaptı. Genel Kurul'a Genel Başkanımız **Necatî Çelik**, ÇSGB.lığı Gen.Müdürü **Ali Toptaş**, Müd. Muavini **Recep Karadavut**, Hizmet-İş Genel Başkanı **Hüseyin Tanrıverdi**, Öz İplik-İş Genel Başkanı **Yusuf Engin**, Öz Demir İş Genel Başkanı **Mustafa**

ARAS Katıldılar.

Divan Başkanlığını Genel Eğitim Sekreterimiz Salim USLU'nun yaptığı Genel Kurul'un açış konuşmasını yapan Genel Başkan **Abidin Özkaraaslan** dünyadaki gelişmeleri değerlendirerek, ülke insanımızın sorunlarını dile getirdi. Çalışanın yoksulluğunu ve sıkıntılarını anlatarak konuşmasını "Çalışanların babalık onu-

ru ayaklar altına alınmış, sofrasına aş. hastasına ilaç alamaz hale getirilmiştir." sözleriyle tamamladı. Seçimler sonucunda oluşan.

GENEL YÖNETİM KURULU:

Genel Başkan: Abidin ÖZKARAASLAN
Genel Sek.: Abdulkadir İMAMOĞLU
Genel Tşk.Sek.: Eyüp KARADERİLİ
Genel Mal. Sek.: Mithat BEKAR
Gnl. Eğt. Sek.: Aydın İBRAHİMAÇAOĞLU

HİZMET-İŞ SENDİKASI

Konfederasyonumuza bağlı Hizmet-İş Sendikası Genel Kurulunu 11-12 Kasım 1989 tarihlerinde Ankara'da yaptı. Genel Kurul'a Genel Başkan **Necatî ÇELİK** ve Yönetim Kurulu üyeleri yanında, Üye sendika yöneticileri RP Genel Başkan Yardımcısı **Ahmet Tekdal**, MÇP Genel Başkanı **Alpaslan TÜRKES**, Avukat **Yasin Hatipoğlu**, Avukat **Şener Battal** katıldılar.

Divan Başkanlığını Mustafa

Atlı'nın yaptığı Hizmet-İş 5. nci Olağan Genel Kurul açış konuşmasını yapan **Hüseyin Tanrıverdi**, bu Genel Kurul'un işçilerinin bayramı olduğunu ifade ederek, mücadelelerini anlattı. İşkolu olarak karşı karşıya kaldığı sorunları dile getirdi ve toplumda sendikaların fonksiyonlarından söz etti. Tanrıverdi konuşmasına "Bu Genel Kurul ırmakların çöşüp aktığı ve kendisinde toplan-

dığı bir deniz gibi ülkenin dört bir yanından gelen üyelerimizin bir araya geldiği büyük, yılmaz ve yıkılmaz bir kaledir." sözleriyle son verdi. Seçimler Sonucunda teşekkül eden:

GENEL YÖNETİM KURULU:

Genel Başkan: Hüseyin TANRIVERDİ
Genel Sekreter: Mahmut ASLAN
Genel Mal. Sek.: Mehmet SERT
Genel Tşk. Sek.: Halil SÜNGÜ
Genel Eğt. Sek.: Metin ESER

ÖZ İPLİK-İŞ SENDİKASI

Kontederasyonumuza bağlı Öz İplik-İş Sendikası genel Kurulu 11-12 Kasım 1989 tarihlerinde Ankara'da yapıldı. Öz İplik-İş Sendikasının 5. nci Olağan Genel Kurulu'na Kontederasyonumuza bağlı sendika başkan ve yöneticilerinin yanında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT, Dyp Samsun Milletvekili Ali ESER, RP Genel Başk. Yrd. Rıza ULUCAK, MÇP Genel Bşk.

Yrd. Mehmet Refe EKE, Prof. Dr. Ali ŞAFAK Avukat Yasin HATİPOĞLU ve eski milletvekillerinden Mehmet BOZGEYİK katıldılar.

Divan Başkanlığını Öz Gıda-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Zekeriya İLKDOĞAN'ın yaptığı Genel Kurulun açış konuşmasını yapan Genel Başkan Yusuf ENGİN, "Sömürünün her türüsüne karşı olduğunu"

belirtti ve "İşçinin iradesindeki kudreti ortaya koymasını" istedi. Seçimler sonucunda teşekkül eden;

GENEL YÖNETİM KURULU

Genel Başkan: Yusuf ENGİN
Genel Sekreter: Vakkas SÖYLEMEZ
Genel Mal. Sek.: Kerim ÖZDEMİR
Genel Teş. Sek.: Mustafa KALE
Genel Eğitim Sek.: Mustafa ÖZGÜL

ÖZ GIDA-İŞ SENDİKASI

Kontederasyonumuza bağlı Öz Gıda İş Sendikasının Genel Kurulu 17-19 Kasım 1989 tarihlerinde Ankara'da yapıldı. Öz Gıda İş'in 6.ncı Olağan Genel Kurulu'na üye Sendikalarımızın Genel Başkan ve Yönetim Kurulu üyelerinin yanında Siyasi Partilerden, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan İDP Genel Başkanı Aykut Edibali, MÇP Genel Sekreter Yrd. İbrahim Kocaoglu; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, Ç

alışma eski Bakanlarından Şevket Kazan ve Avukat Yasin Hatipoğlu katıldılar.

Divan Başkanlığını Keramet'in Arslan'ın yaptığı Genel Kurulun açış konuşmasını yapan Genel Başkan Necati Çelikk, dünyadaki gelişmelere değnidikten sonra sendikasının verdiği mücadeleleri anlattı ve "Öz Gıda-İş emeğlin ve mücadelenin adıdır. Ne mutlu Öz Gıda-İş'liyim diyene, ne mutlu sizlere" dedi. Konuşmasına yasal çıkmazlar ve ekonomik sıkıntılardan bahsederek

devam eden Çelikk, "Hergündüz iki gece arasındadır. İnaniyorum ki, güneş yakın gelecekte bizim için doğacaktır. Ve yine inanıyorum ki, ezenin ve ezilenin sömürülen ve sömürülenin olmadığı bir dünyayı el emeği ve göz nurnumuzla biz kuracağız." sözleriyle tamamladı. Seçimler sonucunda teşekkül eden,

GENEL YÖNETİM KURULU

Genel Başkan: Necati ÇELİK
Genel Sekreter: Salim USLU
Genel Tşk. Sek.: Agah KAFKAS
Genel Eğt. Sek.: Zekeriya İLKDOĞAN
Genel Mal. Sek.: Şerif AKYOL
Genel Mev. Sek.: Settar ASLAN

Baştarafı 15. Sayfada

5. HAK-İŞ; işsizliği ve enflasyonu sosyal ve ekonomik rahatsızlıkların temel sebeplerinden sayar. Her ikisiyle de mücadelenin ancak yeni iş alanlarının açılarak istihdamın artırılmasını, emek yoğun yatırımlara ağırlık verilmesini, faizli sisteme göre çalışan kurumlar yerine kâr ortaklığı esasına göre işleyen ve işçilerin de ortak olduğu, işyerlerinin kurulmasını savunur. Faizin sömürü aracı olduğuna inanır.

6. HAK-İŞ; iş hayatının düzenli sürdürülmesinden yatırımların ülke genelinde dengeli bir şekilde yapılmasından, özkaynakların yerinde değerlendirilmesinden, yabancı sermayenin ülke insanı emrinde ve ona faydalı olduğu sürece Türkiye'ye girmesinden yanadır. Türkiye'nin müreffeh, kalkınmış bir ülke olması, insanının da müreffeh bir hayata kavuşması için gerek duyulan her türlü ekonomik, mali, zirai reformları sonuna kadar destekler. Ekonomiyi ve iş hayatına, tarıma olumsuz etkide bulunan her türlü reforma, yer-

li ve yabancı sermayelerin işbirliği yapmak suretiyle tekelleşmelerine, tröstler oluşturmalarına karşıdır. Serbest pazarlık ve rekabetten yanadır.

7. HAK-İŞ; yeraltı ve yerüstü tabii zenginliklerinin en iyi bir şekilde işlenip değerlendirildikten sonra ihracından yanadır. Bu tabii zenginliklerin yerli veya yabancı herhangi bir kişi veya kuruluşun keyfine terkedilmesine ve âtil bir biçimde yüzüstü bırakılmasına karşıdır. Hazinenin zararına bile olsa üretimin ve üreticilerin devletçe desteklenmesinden yanadır.

8. HAK-İŞ; ülke insanı ve ekonomisi için yarar sağlayan her türlü teşebbüs (girişim) biçimini destekler. Milli-manevi birliği sarsmayan ortak yanları ve kültür birliği olan, ortak tarihi geçmiş bulunan yabancı sermaye sahiplerine öncelik tanınmasından yanadır. Tek yanlı, çıkarıcı, bölücü, yönlendirici, ekonomik ve sanayimizde etkin biçimde söz sahibi olmaya yönelik yabancı sermayelere kesinlikle karşıdır. Ağır sanayii girişimlerine öncelik tanınmasından yanadır.

9. HAK-İŞ; âdil ücret kadar âdil vergi sisteminin de yanındadır. Vergi kaçakçılığını önleyici, verginin servetten alınmasını, kaynağında vergilendirmeyi sağlayıcı sistemin geliştirilmesinden, toplanan verginin de öncelikle insanın refahında ve yatırımlarda kullanılmasından, cârî harcamaların asgari düzeye indirilmesinden, gereksiz bütçe harcamalarına ve israfına kesinlikle son verilmesinden yanadır.

10. HAK-İŞ; kendisinden bir parça saydığı, yurt dışında çalışan işçilerimizin de dahilindeki ve hariçteki sorunlarıyla yakından ilgilenmeyi her an onların yanında olmayı görev sayar.

11. HAK-İŞ; gâyesine ulaşmak ve prensiplerini gerçekleştirebilmek için işçilerin en iyi bir biçimde eğitilmesinden yanadır. İşçilerin meslek eğitimleri ve yeni teknolojilere uyum sağlayabilmesi için işyerlerinde sürekli eğitim programları düzenlenmesinden, işçilerin yeni buluşlara özendirilmesi ortamının hazırlanmasından, işçi çocuklarının işverenlerce oluşturulacak eğitim-destek fonlarından öncelikle faydalandırılmasından yanadır.

SENDİKALARIMIZDAN HABERLER

Öz Gıda-İş Giresun 1. Şube Genel Kurulunu yaptı

Giresun Şubesi 1. nci Olağan Genel Kurulu 13. Ocak. 1990'da yapıldı. Karadeniz Bölgesindeki 2500 fiskobirlik işçisinin ve EBK, Yem, Süt işyerlerinin bağlı olduğu Giresun Şubesi, 13.1.1990 tarihinde Genel Başkanımız Necati Çelik'in katılımı ile yapıldı. Necati Çelik konuşmasında "Karadeniz işçisinin ekmeğini büyütme ve insanca yaşamasını sağlamak için büyük bir mücadele ile Giresun'a geldiğini, yeni hamlelerin devam edeceğini" vurguladı.

Bayan işçilerin büyük ilgi gösterdiği Genel Kurul'da, divan başkanlığını Öz Gıda-İş Gen. Teşk. Sek. Agah Kafkas yaptı. Özdemir İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Arasın da konuşmacı olarak katıldığı Genel Kurul'da, birlik ve dayanışma en çok vurgulanan konu oldu.

Gen. Egt. Sekreterimiz Zekeriya İlkdoğanın, Fiskobirlik'te işveren baskısını, işçilerin 10 aydır yapılamayan TİS nedeniyle uğradıkları mağduriyeti ve Türk-İş'in sendikal anlayışı nedeniyle işçinin kayıplarına değinen konuşması coşku ile izlendi. Bu coşkuya işçiler gözyaşları ve yo-

ğun alkışlarıyla katıldılar.

Genel Kurul'da yapılan seçimlerle Şube yönetimi şu şekilde teşekkül etti. Başkan **Ahmet Yakarışık**, Sekreter **Emin Sürücü**, Mali Sekreter **Hasan İnanç üyeler: Mustafa Uzuner, Cemil Kurucu, Mehmet Takır, Hidayet Öztürk.**

EMEĞİN ŞARKISI YERİ GÖĞÜ İNLETTİ

Sendikamızın 4.2.1990 tarihli İstanbul'da düzenlediği Emek-Dayanışma gününde binlerce işçimiz emeğin şarkısını haykırdı.

Sömürüye, zulme, baskıya, entrikaya, ihanete lanetler okunan toplantıda İstanbul'lu emekçiler HEP BİRLİKTE-HAK-İŞ'te, omuz omuza tek bilek ve tek yürek olmanın onur ve gururunu yaşadılar.

Toplantıda bir konuşma yapan Genel Başkanımız Necati ÇELİK, demokrasiyi rafa kaldırmak isteyen karanlık güçlerin tezgahlarının, "bize az gelen mevcut haklarımızı da kaybetmemek için" bertaraf edilmesi gerektiğini vurguladı. Çalışma rejiminin ve siyasal rejimin tıkalı olduğunu belirten Genel Başkanımız, "Bu tıkanmanın kaldırılması için

toplumun bütün kesimlerinin memnun edilmesi gereklidir" dedi. Bu amaçla mevzuatın tümündeki antidemokratik hükümlerin ayıklanması gerektiğini ifade etti ve konuşmasını "Halka güven esastır. Halka güvenemedikleri için çağdışı baskıcı hükümlerle halka zulmediyorlar. Bu ve buna benzer her türlü esaret zincirlerini biz çalışanlar kıracağız. Ve kutsal emeğimizin coşkulu şarkısını tüm dünyaya bizler haykıracağız" sözleriyle bitirdi.

SCHWEPPE'S'DEKİ ŞANLI DİRENİŞİMİZ SÜRÜYOR

20 Şubat 1990 tarihinde 340.ncı gününe giren Çukurova Gıda Sanayii A.Ş.'nin İstanbul ve İzmir İşyerlerindeki grevimiz ilk günkü heyecan ve coşkusu ile devam ediyor.

İşverenin binbir türlü entrika ve ayak oyunlarına karşı mücadelesini, 11 aydır direnç ve direnişinden en ufak bir ödün vermeden sürdüren schwepps işçisini sendikamız hiç yalnız bırakmadı. En son, işçilerimiz için 16.2.1990 tarihinde yaptığı 100 bin TL. lık maddi yardımın yanısıra manevi destekleriyle de hep yanlarında oldu.

Direnişiniz kutlu olsun yiğit ve şanlı Schwepps'liler.

SCHWEPPE'S grevindeki işçilerimiz için açılan Dayanışma Fonu Hesabı: T.C. Ziraat Bankası. Akay Şubesi.

Hesap No: 304-40/276268

Her türlü baskı ve engellemeye rağmen Daha güçlü bir ÖZ AĞAÇ-İŞ

Son genel kurulda da profesyonel ve uzman kadrosunu genişleten Öz Ağaç-İş Sendikası, işkolunda ve kamu sektöründe önemli bir yer işgal eden MKEK Gn.Md.lüğü Ağaç Sanayii Ürünleri Fabrikasında çok ciddi ve boyutlu mücadele vererek, bu işyerinde çalışan işçiler adına muhtevalı bir toplu iş sözleşmesi imzalamıştır.

Bunun yanında yine ağaç işkolunda özel sektör bazında Türkiye'nin en büyük işyeri olan ve bünyesinde 1500 işçiyi barındıran BİLKENT Holding'e bağlı

ÖZDEMİR-İŞ SENDİKAMIZIN EK ZAM MÜCADELESİ

Hükümetin Ek-zam vermeyi öngördüğü 27 Temmuz 1989 tarihli açıklaması ve ÖZDEMİR-İŞ Sendikası'na bağlı Kamu İşyerlerinin TİS imza tarihi farkıyla bu açıklamanın uygulama alanı dışında tutulması üzerine ÖZDEMİR-İŞ Sendikası'nın gerek MESS'e gerekse işyerlerinin bağlı bulunduğu Bakanlıklara yaptığı müzakerelerin cevapsız kalması nedeniyle, ÖZDEMİR-İŞ Sendikası 28 EYLÜL 1989 tarihinden itibaren gerçekleştirilmek üzere bir kısım işçi eylemleri başlattı. TESTAŞ'ın Ankara ve Aydın'da kurulu 3 fabrikası TEMSAN'ın Ankara ve Diyarbakır'da kurulu olan 3 Fabrikası, Konya'da kurulu bulunan TÜMOSAN ve Gerede'de kurulu olan GERKONSAN A.Ş. fabrikalarında viziteye çıkma, sakal bırakma, işyerlerinde oturma, yemek boykotu fazla mesaiye katılmama ile işyerlerinde tüm işçilerin işyerlerini terketmeyerek ölüm orucu eylemlerine kademeli olarak başlandı.

Bir yandan bu eylemler devam ederken MESS Ankara Bölge Başkanlığı, TESTAŞ Genel Müdürlüğü ve TÜMOSAN A.Ş. önüne siyah protesto çelengi kondu. Bu eylemler karşısında fazla direnemeyen MESS; 8.1.1990 günü MESS, ÖZDEMİR-İŞ, OTOMOBİL-İŞ Sendikaları arasında yapılan toplantıda kendisine bağlı özel ve kamu işyerlerinde çalışan tüm Sendika üyesi işçilere 1 maaş tutarında Ek ödeme vermeyi kabul etti.

Bunun yanısıra Malatya'da kurulu bulunan MAKSAN A.Ş.'den ise % 20 oranında Ek-Zam alındı.

Tepe Grubu işyerinde örgütlenmesini tamamlamıştır.

Kuruluşundan beri sendikasız olan işyerleri ve işyerine sendikanın girmemesi için katı tutum izleyen Tepe Gurubu işverenleri Hak-İş Konfederasyonumuzun Öz Ağaç-İş Sendikasına yenik düşmüşlerdir.

Daha önce de Tepe Gurubu işyerlerinde rakip sendikalardan Türk-İş'e bağlı Ağaç-İş sendikası girmiş fakat bir kısım zorluklara katlanacak kapasitede olmadığından veya az da olsa bir

tepki ile karşılaştığından işçileri yüzü koyun bırakıp terketmiştir.

Olayları yakinen takip eden ve işçilerle önceden yakın diyalog içerisinde bulunan Öz Ağaç-İş Sendikamız, 1500 işçili Tepe Gurubunda Teşkilatlanmaya Başlamış, hertürlü baskılara karşı koymalara ve 100'e yakın işçinin kıyımına rağmen kısa bir süre içerisinde örgütlenmesini tamamlayarak Tepe Gurubu işçilerini bünyesine katmış ve ÇSG Bakanlığından TİS yapma yetkisini almıştır.

HİZMET-İŞ SENDİKAMIZDAN İLERİ KAZANIMLAR

Pazarcık Belediyesi'yle Konfederasyonumuza bağlı Hizmet-İş Sendikası arasında devam eden Toplu İş Sözleşmesi, Hizmet-İş'in zaferiyle sonuçlandı.

Yapılan Sözleşmeyle, Hizmet-İş üyelerine yüzde 120 ücret zammı sağlanırken, Ramazan ve Kurban Bayramı'nda önce 250.000 TL, Kurban Bayramı'ndan önce 500.000 TL. bayram harçlığı ödemeyi kabul etti.

Sendikaya üye işçiler, pahalılık ve enflasyon karşısında çaresiz bekleyiş içerisinde oldukları bir an da Hizmet-İş'in imdatlarına yetiştiğini belirterek, "Ücretlerimizin düşüklüğü karşısında sabrediyorduk. Çünkü Hizmet-İş'in haklarımızı sonuna kadar savunacağına inanıyorduk." dediler.

Dini bayramlardan önce alacakları bayram harçlıklarının kazanılan hakların içerisinde büyük değer taşıdığına da işaret eden üye işçilerimiz, bu konuda da

şunları söylediler:

"Artık bayramlar yaklaşırken uykumuz kaçmayacak. Bundan önce bayramlarda büyük sıkıntı çekiyorduk, ama şimdi Kurban Bayramı'nda kurban bile kesebileceğiz. Hizmet-İş'e bize bu imkanı kazandırdığı için minnettarız."

Hizmet-İş yöneticileri de, Pazarcık'ta elde edilen zaferin büyüklüğüne dikkat çekerek, "Hiç bir güç bizi üyelerimizin haklarını almaktan men edemez." dediler. Emeğin değerini üyelerine kazandırmak için yasal bütün yollara başvuracaklarını da bildiren Hizmet-İş yetkilileri, "Biz emeğin karşılığının verilmesi için varız." dediler.

Öte yandan, Hizmet-İş Sendikası'nın Toplu İş Sözleşmesi görüşmeleri büyük bir hızla devam ediyor. Toplu İş Sözleşmeleri'nin ilk oturumları Şubat ayında çoğunlukla tamamlanacak.

ÖZ İPLİK-İŞ SENDİKAMIZIN NİĞDE SEFERBERLİĞİ

Niğde'de kurulu Türkiye'nin en önemli dokuma fabrikalarından Birleşik Koyunlular Fabrikasında çalışan 1500 kadar işçi Türk-İş'ten ve Teksif'ten koparak Öz İplik-İş Sendikamıza üye oldular.

Son bir yıl içinde Türkiye'nin her tarafında örgütlenme çalışmalarına ağırlık vererek önemli sözleşmelere imza koyan ve istatistiklerde istikrarlı bir büyüme gösteren Öz İplik-İş Sendikamızın, Koyunlu Halılarında, kısa zaman içinde 1100 kadar üye yapması son derece önemli bir gelişmedir.

Öz İplik-İş Sendikamızın Niğde'de düzenlediği "İşçi İradesine Saygı I., II. ve III. Toplantılarında Koyunlu Halılarında çalışan işçilerin Hak-İş ve Öz İplik-İş saflarını kesin bir kararlılıkla tercih ettiklerini gösteriyordu." İşçi İradesine Saygı II. Toplantısında konuşan Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Salim Uslu, Genel Başkanımız Necati Çelik'in selamlarını iletirken eksi 20 derecede köylerden, kasabalardan Niğde'ye akın eden Öz İplik-İş üyesi işçileri bir alkış tufanı koparıyorlardı. Salim Uslu konuşmasında BİRKO işçisinin bu haklı kararının hayırlı olmasını dileyerek

"Hak-İş'imizin ve Öz İplik-İş'imizin saflarına hoş geldiniz. Ben ve arkadaşlarım bu toplantıya sizlerin sesini dinlemek için sizin çağrınız üzerine geldik." dedi.

Hak-İş Genel Mevzuat Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin kürsüye çıktığı zaman da BİRKO işçisi alkışlarıyla adeta Teksif dışarı, Türk-İş dışarı diye haykırıyordu. Engin de konuşmasında "Bunun bir başlangıç olduğunu, zalimin dişlerinin er geç söküleceğini ve mazlumun pek yakında tebessüm edeceğini" söyledi.

Birbirinden anlamlı, birbirinden coşkulu konuşmalardan en renkli ve manidar konuşmalardan biri de, Hak-İş Genel Teşkilatlanma Sekreteri Mehmet Aras'ın konuşmasıydı. "İşçi iradesini temsile baş koyduğunu ve bütün ömrünü bu yola verdiğini" söyleyen Aras da gönüllere tercüman olan konuşmasında, Hak-İş olarak yüzbinlerce işçinin gücüyle birlikte Birko işçisinin yanında olduğumuzu dile getirdi.

Birko -Birleşik Koyunlu Halıları- İşçileri de bu yola, bayrak üzerine yemin ettiklerini ve dönüşü olmayan bir yola girdiklerini ifade ettiler. "Öz İplik-İş yöneticilerini buraya biz getirdik ve dedik ki bize bir önder ve lider lazım" diyordu bir işçi. Ve ardından kürsüye gelen her işçi Teksif'in ihanetlerini isim vererek, yer göstererek anlata anlata bitiremiyordu. Birko İşçilerinden Nusret Dayı, Kemal Balaban, M. Ali Aktaş, Hüseyin Hızıroğlu, Arif Yüksel ve diğer arkadaşlar aynı coşkuyla, aynı bağlılıkla Türk-İş'in işbirlikçi, patron zihniyetli, güdümlü sendikacılığını yaşadıklarından örneklerle anlattılar.

Selamlıyoruz burada BİRKO'nun 1500 yiğit işçisini.

Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımızın 1990 yılı içinde aylar itibarıyla, kamu ve özel kuruluşların işyerlerinde yapacakları TİS çalışmalarının işçi ve işyeri sayısına göre dağılımı:

AYLAR	KAMU		ÖZEL	
	İşçi	İşyeri	İşçi	İşyeri
ÖZ GIDA-İŞ SENDİKASI				
Ocak	1780	40		
Ocak			6320	400
Şubat			5025	23
Mart			120	17
Haziran			180	20
Eylül			1220	16
Kasım			320	2
Aralık			88	1
	1780	40	13273	479
HİZMET-İŞ SENDİKASI				
Ocak	3500	16		
Mart	6700	32		
	10200	48		
ÖZ İPLİK-İŞ SENDİKASI				
Eylül			1400	49
ÖZ DEMİR-İŞ SENDİKASI				
Ocak			250	4
Şubat			200	3
Mart			600	
Mayıs	700	7		
Temmuz			300	2
Eylül			7500	20
Ekim			2500	4
Kasım			1450	2
	700	7	12800	35
ÖZ AĞAÇ-İŞ SENDİKASI				
Mart			500	3
Nisan			750	5
Mayıs			150	1
Haziran			900	3
Ağustos	338			
Ekim			160	1
Aralık			1200	6
	338	1	3660	20
HAK-İŞ KONFEDERASYONU				
	13018	96	43733	583

Başbakan'a rapor sunduk

Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu Necati ÇELİK başkanlığında Başbakan Yıldırım AKBULUT'u, 5.1.1990 tarih saat 14.00'de ziyaret etti. Yönetim Kurulumuz, Başbakan'a "Çalışma hayatı ve ülke sorunlarıyla ilgili görüş ve düşüncelerimiz"i ihtiva eden bir rapor sundu.

Görüşmede, AKBULUT, çalışma barışının garantisi olan sendikaların rahat ortamda faaliyet gösterebilmeleri için hür sendikacılık anlayışının yerleştirilmesi gerektiğini söyledi ve "bu amaçla Anayasa'da yeni düzenlemelere gidilmeli, gerekirse Anayasa değiştirilmelidir." dedi.

Genel Başkanımız Necati ÇELİK de, "demokrasilerin önündeki engellerin kaldırılması umut vericidir. Ancak zaman çok iyi belirlenmelidir." dedi. "Çalışma rejiminin tıkalı" olduğunu belirten ÇELİK, "İşçilerin büyük bir kısmının seçme, seçilme hakkı yok. Bir kısmı grev yasağı kapsamında ve önemli

bir kısmı da sigortasız çalıştırılmaktadır. Diğer yandan işçinin iş akti feshedilmekte, işçilerimiz keyfi işten çıkarmaya tabi tutulmaktadır. Bütün bunlar, çalışma hayatı sıkıntıya ve anarşiye düşmeden acil tedbir alınması gerektiğinin işaretleridir. Bu nedenle zamanlama çok iyi yapılmalıdır." dedi.

Milli mutabakatın çalışma hayatının demokratikleştirilmesi ve hakların yeniden kazanılması amacıyla tez elden sağlanması gerektiğini vurgulayan ÇELİK, raporu Sayın Yıldırım AKBULUT'a takdim etti.

Raporda çalışma hayatı ile ilgili görüşlerimiz; Anayasadan, sendikalar ve TİSGL Kanunlarından kaynaklanan sorunlar dile getirildi. Yapılması gereken iyileştirmeler bir sistem içinde sunuldu. Ayrıca, mevzuatta yer alan kurulların demokratikleştirilmesi istendi ve çalışma meclisinin toplanması önerildi.

Ekonomik sorunlarımız; enflasyon, işsizlik ve işsizlik sigortası, gelir dağılımındaki dengesizlik, ücret ve maaşların erozyona uğraması, tekelleşme, Kit'lerin özelleştirilmesi ve sosyal sorunlarımız başlıklarıyla anlatıldı.

TOBB YÖNETİM KURULU HAK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ ÇELİK: "GÜLÜNÇ NEDENLERLE İŞÇİ KIYIMI YAPILIYOR."

TOBB Başkanı Ali Coşkun beraberinde bir heyetle birlikte, Genel Başkanımızın Necati ÇELİK ve Yönetim Kurulumuz 9.1.1990 tarihinde kutlama ziyaretinde bulundular.

Görüşmede Genel Başkanımız Necati Çelik, "Son günlerde işten çıkarmalara" dikkati çekerek, "bunların gerekçeleri de, sigara içmek gibi gülünç nedenlere dayandırılıyor." dedi. Coşkun, "mesnetsiz işten çıkarmayı tasvip etmediklerini" belirterek, "ancak, son yıllarda imalat sanayiindeki gerilemeler, özellikle küçük ve orta işletmeleri etkilemiş ve işçilerin işsiz kalmalarına neden olmuştur." dedi.

Yönetim Kurulumuz TBMM Başkanı Kaya ERDEM'i ziyaret etti **ÇELİK: "İŞ KAZALARI BİR VAHŞET VE FACİADIR."**

9.2.1990 tarih saat 11.00'de, Genel Başkan Necati ÇELİK başkanlığında Yönetim Kurulumuz TBMM Başkanı Sayın Kaya ERDEM'i ziyaret ederek iş kazaları ve TBMM'nin çalışmaları konusundaki görüşlerimizi ilettik.

"İş kazalarının alalade bir kaza olmadığını, bir facia, vahşet olduğunu" ifade eden Genel Başkanımız Necati ÇELİK şunları söyledi:

"Bu kazaların bir cinayet olduğu ortadadır. Bu tür işyerlerinde can ve çalışma güvenliğinin olmadığı konusunda herkes hem fikirdir. Buna rağmen, çalışanın can ve çalışma güvenliği için etkin hiçbir önlem bu güne kadar alınmamıştır. Çalışan insanlarımız her gün yeni bir facia ile karşı karşıya kalmaktadır. Olay anında söylenenlerin olaydan birkaç gün sonra unutulmayıp, hakikaten yapılması, çalışanın can ve çalışma güvenliğinin bir an önce sağlanması en büyük temennimizdir.

Bu facialara paralel olarak, birçok işyerlerindeki işçi kıyımlarında devam etmektedir. Hiçbir makul gerekçeye dayanmayan, kasıtlı ve keyfi işten çıkarmalartahammül edilecek sınırları çoktan aşmıştır. Sayın Başkandan:

- İşçinin çan güvenliği için,
- İşçinin çalışma güvenliği için,

- İşçinin yarın güvenliği için, meclisi işletmesini bekliyoruz. Gerekli tüm önlemlerin alınması doğrultusunda meclisin çalışmalara başlatılması için çaba sarfetmesini istiyoruz.

Diğer taraftan, son günlerdeki yasama ve yürütmenin bazı uygulamaları kamuoyunun tansiyonunun yükseltmiştir. 'Kıyak' emeklilik yasamanın, 'süper' emeklilik de yürütmenin saygınlığına gölge düşürmüştür. Çalışanlar olarak bizleri bu istikrarsız uygulamalar rahatsız etmektedir.

Memleketin bu ve buna benzer bütün sorunları bir masa etrafında oturulup tartışıl-

malıdır. Demokrasiyi korumak için demokratik tüm kurum ve kuruluşlar elbirliği yapmak zorundadırlar. Biz üzerimize düşeni yapmaya hazırız."

"Meclisin çalışmaları ile ilgili Başkan'ın bütün görüşlerine aynen iştirak ettiğini" belirten Kaya ERDEM'de şunları söyledi:

"Sayın başkan haklıdır, söylediklerinin tümüne katılıyorum. Bunun yanında, Meclisin kamuoyuna karşı daha şeffaf olması gerektiğine de inanıyoruz. Bütün vatandaşların katılımını sağlamak için Basın ve TRT'ye önemli görevler düşmektedir. 1990 yılında yapılacak çok şey var. Bunların içinde en önemlisi de basına ve kamuoyuna meclisin daha fazla açılmasıdır."

Yönetim Kurulumuz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut'u ziyaret etti.

Genel Başkanımız Necati Çelik Başkanlığında Yönetim Kurulu üyelerimiz Genel Sekreter Hüseyin TANRIVERDİ, Genel Eğitim Sekreteri Salim USLU, Genel Teşkilatlanma Sekreteri Mehmet ARAS, Genel Mali Sekreter Abdulkadir İMAMOĞLU ve Genel Mevzuat Sekreteri Yusuf ENGİN Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT'u 1.2.1989 tarihinde ziyaret ettiler.

Filistin Devleti Büyükelçilik müsteşarı Hak-İş'i ziyaret etti

Temimi: "Vahşet ve zulüm işlemekte en usta millet İsrail'dir."

Filistin Devleti Büyükelçilik müsteşarı İbrahim Temimi 3.1.1990 tarihinde Genel merkezimizi ziyaret ederek, Genel Başkanımız Necati Çelik ve Yönetim Kurulumuzu tebrik ziyaretinde bulundular.

Hak-İş'in Filistin halkına karşı gösterdiği duyarlılık ve Filistin'deki zulme karşı gösterdiği tepkilerden dolayı Konfederasyonumuza teşekkür eden Temimi görüşme esnasında, Filistin halkının maruz kaldığı zulmü şöyle anlattı: "Üçüncü yılına giren intifade hareketinde 1150 şehid verdik. 60 bin kardeşimizi de zindanlara hapsedtiler. İsrail'in çeşitli alanlarında çalışan 150 bin Filistin'li işçinin büyük bir bölümü intifada ile birlikte işten atıldı. Polis teşkilatı ve bürokraside bulunan kardeşlerimizin hepsinin işine son verildi. Eğitim kurumlarında ise bu güne kadar dünyada eşine hiç rastlanmadık bir vahşet sergileniyor. Önce bizim yönetimimizdeki 6 üniversiteyi kapattılar. Sonra, orta öğretimdeki çocuklarımıza verdikleri yemeklere zaman zaman ilaçlar koymaya başladılar. Bu ilaçlar erkek çocukları hadım

bırakıyor, kız çocuklarının da çocuk yapma yeteneğini yok ediyor. Bununla da kalmıyorlar, hamile kadınların bulunduğu yerlere gaz atıyorlar. Bu güne kadar gaz yüzünden 10 bin hamile kadın hayatını kaybetti. 20 bin kadarının da çocuğu bedensel özürlü veya geri zekalı doğdu. Bu ilaç ve gazlardan ABD'nin de haberi var, ve ses çıkarmıyorlar. Bu vahşet karşısında Arap dünyası suskun kalıyor. Yardım etmiyorlar. Ordu sınırlı imkanlarıyla halka yardımcı olmaya çalışıyor. Herşeye rağmen, başkenti Kudüs

olan Filistin'i kuruncaya kadar savaşıımızı mücadelemizi sürdürüreceğiz ve bizi hiçbirşey yıldırmayacak." Genel Başkanımız Necati Çelik, Filistin'li kardeşlerimizin şanlı mücadelelerini yakından ve takdirle izlediklerini belirterek, "Hak mücadelenizde yanındayız. Mel'un toplum İsrail'in işlediği cinayetleri ve vahşeti tüylerim ürpererek dinledim. Oradaki kardeşlerimiz için dua, zalim için de buğz ediyoruz. Ayrıca kuruluşumuz haklı direnişinizde sizlere katkıda bulunmak arzusunu da taşımaktadır."

YÖNETİM KURULUMUZ TZOB YÖNETİMİNİ ZİYARET ETTİ

Genel Başkanımız Necati ÇELİK Başkanlığında Yönetim Kurulu üyelerimiz, Genel Eğitim Sekreteri Salim USLU, Genel Teşkilatlanma Sekreteri Mehmet ARAS, Genel Mali Sekreter Abdülkadir İMAMOĞLU, Genel Mevzuat Sekreteri Yusuf ENGİN, 22.2.1990 tarihinde, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Osman ÖZBEK ve Yönetim Kurulunu ziyaret ederek bir saat süren bir görüşme yaptılar.

Görüşme esnasında, çalışan insanlarn sorunları dile getirildi ve ülkenin siyasal ve ekonomik çıkmazları tartışıldı.

TİSK YÖNETİM KURULU HAK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ

Çelik: "İşçiler Köleleştirilmek İsteniyor"

27.12.1989 tarihinde TİSK Yönetim Kurulu, Genel Başkanımız Necati Çelik ve Yönetim Kurulumuza kutlama ziyaretinde bulunarak, çalışma hayatı ve iş barışı konularında görüşme yaptılar. TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Refik Baydur, "İşçi sendikalarının enflasyonun 5-6 kat üzerinde artış talebinde bulunmalarından" yakındı ve "yüksek düzeyde ücret artışına şartlandırılmış işçilerin geri çekilmesinin de mümkün olmadığını" belirterek, "sendikalar başka kuvvetler kullanmak zorunda kalıyor" dedi.

Genel Başkanımız Necati ÇELİK ise, "yıllardır, baskıcı rejimlerle işçiler adeta, köleleştirilmiş, hak almak biryana hakkını isteyemez, hatta hakkı nedir bilemez duruma getirmiştir. Sendikaların da eli kolu yasalarla bağlanmış, işçi-

nin haklarını almaları önlenmek istenmiştir. Hak-İş, bu gerçeklerin bilincinde bir konfederasyon olarak, diyalogla başlayan hak alma mücadelesinden bir sonuç alamadığı takdirde, mümkün olan her yolu

deneyerek işçisinin hakkını ko-parmayı kendinin en başta gelen görevi saymaktadır. Bu peşin kabullerinden herhangi bir taviz istenmedikçe, her türlü diyalog ve işbirliğine hazırdır." dedi.

VATANDAŞ GİRİŞİMİ TÜRKİYE'DE

Federal Almanya'da bulunan iki milyon işçimizin de içinde bulunduğu toplam 4,5 milyon yabancıyı ilgi-

lendiren ve kamuoyunda "Schaeuble Tasarısı" olarak bilinen yeni yabancılar yasa-tasarısı Fede-

ral Meclise sunuldu.

Hazırlığı eski İçişleri Bakanı ZİM-MERMAN döneminde yapılan yabancılar yasa tasarısı şimdi CDU-CSU ve FDP (Hıristiyan Demokrat, Hıristiyan Sosyal Birlik ve Hür Demokrat) Partilerin koalisyonunca destek görüyor. SPD ve Yeşillerin reddettiği tasarıya REP (Cumhuriyetçiler-İrkçılar) tam destek veriyorlar. Tasarı 518 üyeli Federal Mecliste ve Eyalet Meclislerinde görüşülecek.

Federal İçişleri Bakanı Schaeuble tarafından hazırlanan taslağa göre, Federal Almanya'da bulunan 2 milyona yakın gurbetçimiz çok büyük bir haksızlıkla karşı karşıya kalacaklar ve 900 bin gurbetçimiz, Tasarı yasalarsa, hemen Türkiye'

Devamı Sayfa 30'da

YENİÇELTEK'TEKİ İŞ CİNAYETİ

ÜLKEYİ YASA BOGAN FACİA

Baştarafı 2. Sayfada bir işçimizi iş kazalarının veya meslek hastalığının kurbanı oluyor. ILO'nun hazırladığı rapora göre, işçimizi katletmekte dünya birincisiyiz. Kömür dışı maden ve taş ocakları kazalarında ise dünya ikincisi, Avrupa birincisiyiz.

1980-88 döneminde SSK kayıtlarına göre bir milyon 407 bin 233 işçinin iş kazasına uğradığı ve kazalar sonucu 10 bin 760 işçinin hayatını yitirdiği kaydediliyor. 1980-88 yılları arasında hayatını kaybeden maden işçilerinin sayısı ise 3 bin 164.

1989 yılı ve 1990 yılı ilk iki ayında maden ocaklarında can veren işçi kardeşlerimizin sayısı ise 99.

Bu rakamlarla biz dünya şampiyonu ve Avrupa birincisiyiz. Birincilikten öte işçilerimizi katletme konusunda rekor sahibimiz.

ILO'ya göre Avrupa'da maden ocaklarında iş kazası meydana gelme hızı binde 0.2. Bu ortalama rakam itibar alınarak kıyaslarsak, Türkiye'de bu hız binde 5'dir. Başka bir ifadeyle, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde, yılda bir kez maden ocaklarında iş kazası yaşıyorsa, bizde yılda on kez yaşıyor.

Dünya ölçekleri göz önüne alınarak ILO'nun rakamlarına göz atarsak önümüze çıkan tablo şöyle: İş kazalarında her on kişiye düşen ölüm oranları açısından Türkiye; Pakistan'dan 4 kat, Çekoslovakya'dan 9 kat, İspanya'dan 17 kat, Macaristan'dan 10 kat, Hollanda'dan 17 kat daha rizikolu.

Kısacası Türkiye, hem çok fazla iş kazasının olması, hem de her iş kazasında fazla sayıda in-

sanın ölmesi açısından şampiyon.

İş kazalarının ülke ekonomisine getirdiği külfetler de vardır. Olay işverenler açısından da önemli. Çünkü iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle ortaya çıkan iş günü kaybı işveren için, daha da önemlisi ülke ekonomisi için, ciddi rakamlara varan ekonomik kayıplar doğuruyor. 1979-88 yılları arasında SSK'nın rakamlarıyla, iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeni ile meydana gelen iş günü kayıpları toplam 24.325.288. Oysa 1979-88 yılları arasında grevler nedeniyle meydana gelen iş günü kaybı, 6.739.752. Yani, grevlerde kaybolan işgünü sayısının, yaklaşık dört katını iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle yitiriyoruz.

Merzifon'daki grizu faciasında 65 işçiden ümit kesildi

Diri diri gömüldüler

Bu muazzam kaybı para ile ifade etmeye kalksak trilyonları buluyor. İşçinin eğitimi, yaşı, deneyimi v.s. gibi verilerle hesap yapacak olsak, yaklaşık olarak on yılda bir, 1988 yılı bütçesi kadar mali kaynak yitiriyoruz.

Bu rakamların ortaya koyduğu bir başka gerçek daha var. Resmi kaynak ve yayınlarda, işveren dergilerinde sık sık, grevler nedeniyle kaybolan işgünü sayıları verilir, ekonomik kayıplar, yana yakıla anlatılıyor. Bir başka deyişle, "yaptığınız grevler yüzünden memleket batacak" denilmek isteniyor. Oysa ne resmi kayıtlarda, kazaların mali kayıpları ile ilgili doğru dürüst bir çalışmaya rastladık, ne de işverenlerin bu konulara değinir bir yazısına.

Yıllar	Kazaya uğrayan Maden İşçileri	Daimi işgöremez	Ölüm
1980	14.070	41	395
1981	16.148	301	342
1982	16.101	342	240
1983	16.641	473	409
1984	17.991	433	313
1985	18.993	448	271
1986	18.157	387	400
1987	16.370	508	394
1988	17.717	357	400

İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları nedeni ile meydana gelen iş günü kayıplarının yıllara göre dökümü şöyle:

Yıllar	Olgu Sayısı	Kaybedilen iş günü
1979	186.430	2.715.536
1980	160.128	2.404.002
1981	165.674	2.358.846
1982	147.669	2.171.569
1983	145.882	2.306.591
1984	153.249	2.418.778
1985	148.680	2.292.573
1986	151.363	2.397.835
1987	159.572	2.545.278
1988	172.464	2.714.288

Toplam: 24.325.296

Meselenin başka, belki de daha acıklı bir yönü daha var: Şu anda Türkiye'de 1 milyon 200

bi, bu cinayetlerin temelinde yatan neden; emeğe duyulan

YILLARA GÖRE GREVLER - GREVLERE KATILAN İŞÇİ SAYISI VE KAYBOLAN İŞGÜNÜ SAYISI

Yıllar	Grev Sayısı	Süre	Katılan İşçi Sayısı	Kaybolan İşgünü Sayısı
1979	126	10.529	21.011	1.147.721
1980	220	24.474	84.832	1.303.253
1981	—	—	—	—
1982	—	—	—	—
1983	—	—	—	—
1984	4	89	561	4.947
1985	21	2.004	2.410	194.296
1986	21	1.605	7.926	234.940
1987	307	24.253	29.734	1.961.940
1988	156	14.242	30.057	1.892.655

Grev ve lokavtlara mülki idare amirliğince alınacak tedbirlerle ilgili tüzük

Hukuk Müşaviri Necati ZENGİN

Bahsi geçen tüzük ilk olarak 4.6.1986 günlü 19211 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulmuş fakat Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 1986/45 esas ve 1987/31 Karar sayılı ilamıyla 12.6.1987 günü oybirliğiyle iptaline karar verilmiştir.

2822 Sayılı Kanununun 50. maddesinde çıkartılması öngörülen tüzük Ekim 1989 tarihine kadar çıkartılmamıştır. Daha sonra, 5 Ekim 1989 tarih ve 20303 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yeni tüzük de iptal edilen tüzükle hiçbir farklılık arzemediği görülmektedir.

Demokratik Haklar ve Tüzük:

Demokrasilerde asil olan kişilerin veya kişilerin oluşturdukları toplulukların temel Hak ve Özgürlüklerin herhangi bir kısıtlamaya uğramadan kullanılmasını sağlamaktadır. Klasik anlamıyla demokrasinin tanımı da zaten budur. Devletin de bu anlamda vazifesi, hakların kullanılmasında düzenleyici olarak kişilerin bu haklardan azami derecede faydalanmalarına zemin hazırlamak, aykırılıklara engel olmaktır. Yani devletin fonksiyonu düzenleyici olmaktır. Zira yasakçı anlayışla konuya yaklaşmak, temel hak ve özgürlükler açısından Demokrasi ilkeleriyle bağdaşmayan sonuçlar doğuracaktır.

Konuyu grev hakkı için ele alacak olursak, Anayasa 54. maddede demokratik bir hak olarak işçilere tanınmış bulunmaktadır. Yine 2822 sayılı Kanununun 25 ve devamı maddelerinde de ayrıntılı olarak bir hak olarak düzenlenmektedir. 50. Maddede ise Mülki Amirler bir takım tedbirleri almaları için yetkiler tanımakta, tedbirler ve tanınan yetkilerin ayrıntısının da bir tüzükle belirleneceği şeklindeki hükümle düzenlenme getirilmektedir.

Kanunun ifadesinden yola çıkacak olursak yasa koyucu grev hakkının kullanılmasından doğacak ve toplumun sair kesimini etkileyecek olumsuz hususlarda tedbir alınmasından bahsettiği halde tüzük, başlığından da anlaşılacağı üzere yasakçı bir anlayışla ve 50. madde son cümlede belirtilen "Alınacak tedbirler kanuni bir grev veya lokavtn uygulanmasına engel olucu nitelikte olamaz" hükmüyle çatışacak şekilde ha-

zırlanmıştır. 50. Maddede "tedbirler" bahsedilmesine rağmen tüzükte "önlemlerden" bahsedilmektedir. Burada ne önlenmek istenmektedir? Kullanılan grev hakkı Anayasal - Yasal bir haktır. Grevci işçiler de bu meşru haklarını kullanan kişilerdir. Konuya bu yönden yaklaşmak gerekir. Oysa ki, tüzük hazırlanırken grevci işçiler dağlara çıkmış teröristlerden daha tehlikeli görülmüş, grevci işçilere kullanılacak güçler açısından ikinci sırada Jandarma, Komando birlikleri gösterilmiştir. oysa ki, Cudi dağındaki en çok tehlikeli aşamada bile ağır silahlı teröristlere dahi bu kuvvetler kullanılmamıştır.

Bu yasakçı düşüncenin uzantısı olarak grev mahallindeki kişilerin üzerleri ve araçlarının aranması, eşyalama el konulması, hakim izni olmaksızın mülki amirin emriyle mümkün hale getirilmiştir. Demokrasilerde kişisel bir hak bir masumiyet, en ağır bir şekilde ihlal edilmiştir. Yine bu düşüncenin eseri olarak sendikaların çıkaracakları basılı eserlerin de toplanabilmesine imkan tanınmış olmaktadır. Burada şu aç ıklamanın yapılması gerekmektedir. Grev hakkının kullanılması işçi açısından oldukça riskli ve aslında istenilmeyen bir husustur. Çünkü grev esnasında işçi ücret alamamakta, SSK primi ödenmemekte, geride geçen süre kudemine sayılmamakta, kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmamaktadır. İşte bu her türlü olumsuz şartlara rağmen ekonomik ve çalışma şartlarını düzeltmek amacıyla işçinin grev çıkması, işçinin kendi arasında birlik ve beraberliğinin devam etmesine, kıscası birlikteliğine, gönül bağlılığına bağlıdır. İşçilerin heyecanlarının ayakta tutulmasına engel olmak, basılı eserlerle bilgilendirilmelerine engel olmak ve baştan beri anlatılan engellemeler yasal grev hakkının kullanılmasını engelleme ve yönelik olmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

Yukarıda anlatıldığı üzere demokratik düzenleme ve ilkelere aykırı hükümler taşıyan bu tüzüğün iptali için danıştayda açmış olduğumuz dava halen devam etmektedir.

saygının, insana duyulan saygı demek olduğunun bilinmemesidir. Emeğe biçilen değer, makineye biçilen değerle bir tutul-

ması, üretim esas alındığı için, insan haysiyetinin verimlilikle ikame edilip; "emeğin sahibi insanın makina gibi kullanılması, işletilmesi ve insana makina kadar değer ve önem atfedilmesidir.

İhmal ve güvenlik önlemlerinin alınmaması nedeniyle, kazada hayatını kaybeden işçi kardeşlerimizin anısına, Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımız üyesi, 200 bin işçimizle birlikte saygı duruşunda bulunduk.

200 Bin üyemiz anlamlı saygı duruşunda

10.12.1990 tarihinde olağanüstü toplanan yönetim kurulumuz, tüm üyeleriyle birlikte 12.2.1990 tarih saat 10.00'da tüm işyerlerinde kazazede işçilerimiz için iki dakikalık saygı duruşunda bulunmaya karar verdi. Karar üyelerimizin katılımıyla yurt çapında uygulandı ve Hak-İş üyesi 200 bin işçimiz, Yeniçeltek Kömür İşletmelerindeki kazada hayatını kaybeden işçi kardeşlerimiz için iki dakikalık saygı duruşunda hazır bulundular.

Genel Başkanımız Necati ÇELİK ve Yönetim Kurulumuz, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü Ankara Kombinalarındaki saygı duruşuna nezaret ettiler. Saygı duruşuna bizzat iştirak eden Genel Başkanımız müteakiben bir konuşma yaparak iş kazalarını değerlendirdi. ÇELİK konuşmasında şunları söyledi:

**"KAZA ALELADE BİR
KAZA DEĞİL, BİR
FACİA VE VAHŞET**

"Maden ocaklarında çalışan kerdeşlerimiz çok güç çalışma koşulları altındadır. Ağır ve tehlikeli işlerde çalışan işçilerimiz için yeterince koruyucu önlemlerin alınmadığı bir gerçektir. Bu ocaklarda, çalışma ve can güvenliğinin mevcut olmadığı bilindiği halde insanlar çalıştırılıyor. Doğal olarak da sık sık, facialarla karşı karşıya kalıyoruz. Her zaman olduğu gibi Yeniçeltek kazası münasebetiyle de beyanatlar ve vaatler verildi. Ne var ki, birkaç gün içinde unutulacaktır. Bu denli umursamaz davranışlara artık tahammülümüz kalmadı. Birkaç makina yada üretim uğruna 68 kişinin canına kıyan müsebbiblerin cezalandırılmasını istiyoruz. Bu ve benzeri vahşetin bir daha yaşanmaması için tüm maden ocaklarının

ve kömür işletmelerinin ileri teknolojilerle donatılmasına derhal başlanmalıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve ilgili Bakanlıkların denetim elemanları sonuç alıncaya kadar denetimlerine devam etmeli, denetim elemanlarının uyarlarına uymayan işletmeler, üretimden men edilmelidirler.

**BİR AILENİN BEŞ FERDİ DE
DİRİ DİRİ TOPRAK ALTINDA
CAN VERİYORSA**

**BUNUN ADI VAHŞET DEĞİL
DE NEDİR?"** diye soran Çelik, elim kazada hayatını kaybeden kardeşlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine başsağlığı dileyerek konuşmasını tamamladı.

"İNSANA SAYGI" MİTINGİ

Yeniçeltek'te meydana gelen grizu faciasını protesto etmek amacıyla 24.2.1990 tarihinde Zonguldak'ta toplanan maden işçileri, "insana saygı" mitingi düzenlediler. Yirmibin civarında işçinin katıldığı miting, sabah 11.30'da başladı. "İnsana saygı yok, madenciye hiç yok" gibi sloganlarla yürüyüşe geçen işçiler, Zonguldak halkı ve çevre il ve ilçelerden gelen çok sayıda kişi tarafından da desteklendi.

İşçiler ellerinde taşıdıkları "En yüce değer emektir, İş cinayetlerine son. Canımızı değil, emeğimizi satıyoruz" şeklindeki pankartlarla isyan ve tepkilerin gösterdiler. İnsana saygısı olan herkesin emeğinde saygılı olması gerektiğini ifade ettiler.

Zonguldak'ın Hürriyet Caddesi'nde toplanmasından sonra bir konuşma yapan Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Şemsi denizer "bile bile ölüme gitmek istemiyoruz, diri diri gömülmek istemiyoruz. Kadınlarımız genç yaşta dul kalmasın, çocuklarımız yetim büyümesin istiyoruz" dedi.

Yönetim Kurulumuz, bir telgrafla mitingde katılan işçilerin mücadelesine iştirak etti ve destek verdi. Telgrafta şunları söyledik "Sayın: Şemsi Denizer Maden ocaklarındaki can güvenliğinin sağlanması ve kamuoyu önünde kınanması amacıyla düzenlediğiniz İNSANA SAYGI mitingine, davetinizin elimize son gün geçmesi ve daha önce planlanan kitlesel işçi toplantıları münasebetiyle katılamadığımız için üzgünüz. Bu mücadelenizi candan destekliyoruz, mitinginizin amacına ulaşması dileği ile tüm maden işçilerine selam ve saygılarımızı sunuyoruz."

VATANDAŞ GİRİŞİMİ TÜRKİYE'DE TEMASLARDA BULUNDU

Baştarafı 25. Sayfada

ye gelmek üzere Federal Almanya'dan yurtdışı edileceklerdir.

1- Uzun süreden beri Federal Almanya'da bulunanların oturma güvenceleri ortadan kalkacaktır.

2- Oturma izinlerine bundan böyle güç engeller konacak.

3- Çifte vatandaşlık sorununa çözüm getirilmiyor.

4- İdari Makamların takdir yetkileri artacak, yabancıların geleceği kişilerin takdirine bırakılıyor.

5- Yeni yasaklar - sınırlamalar getiriliyor.

6- Sınırdışı etmek kolaylaşıyor.

7- Sosyal yardım alıyor olmak oturma izninin önüne engel olarak çıkartılıyor,

8- Alman vatandaşlığına geçiş zorlaşıyor.

9- Alman makamlarına ödenen harçlar yüzde bin artırılıyor.

Öyleki tasarı şayet yasallaşırsa yetkili kişi yada makamlar tipini, konuşmasını yada kıyafetini beğenmedikleri kişiyi güveniik yada benzer gerekçeyle kapı dışarı edebilecekler. Ayrıca işsiz olup sosyal güvenlik faydalananlar da bu yasaya göre kapı dışarı edilmeyi hak etmiş oluyorlar.

Federal Almanya'da faaliyet gösteren sağlıklı solları 40 kadar dernek temsilcileri bir araya gelerek hazırlanan ve Meclise sevk edilen taslağın "insan haklarına ve temel özgürlüklere" aykırı olduğu görüşünde birleşecek ortak mücadele kararı aldılar. 30 yıldır Almanya'da bulunan gurbetçilerimizin ilk kez farklı görüşlü derneklerin bir araya gelerek ortak çıkarlar için birlikte mücadele veren olmaları memnuniyetle karşılandı.

Avrupa Milli Görüş Dernekleri, Göçmen İşçi Dernekleri Federasyonu, Türk İslam Birliği gibi büyük kuruluşların da içinde olduğu 40 kadar dernek temsilcisi 27 Ocak'ta Köln'de görkemli bir toplantı yaparak çeşitli kararlar aldılar.

"Vatandaş Girişimi" adıyla bir komite kuran ortak hareket, tasarı geri çekilinceye kadar bir dizi eylem kararları aldı.

Buna göre;

1- Büyük topluluklarla Radyo ve Televizyon kuruluşlarını ziyaret etmek,

2- Farklı yerlerde insan zincirleri oluşturmak,

3- Yetkili mercilere toplumsal kuruluşlara mektup ve kart atmak,

4- Farklı yerlerde -özellikle camilerde- geniş katımlı açlık grevleri yapmak,

5- Bankalardan topluca paraları geri çekmek (60 milyon Mark civarında tasarruf var)

6- Çocuklarımızın yoğun olarak bulunduğu okullarda ders boykotu,

7- İşyerlerinde toplu olarak doktora çıkmak,

8- Türklere ait dükkanlarda bir günlük kepenk indirmek,

9- Sendikaları gerektiğinde aidat boykotu gibi adımlarla yoğun çıkışlara yönlendirmek,

10- Şehirlerin önemli merkezlerinde arabaların kondağını kapamak,

11- Kültürel ve sportif, dostluk faaliyetleri düzenlemek.

Hansaring 80 5 Köln 1 (Tel: 0221 120341) adresinde irtibat bürosu açan vatandaş girişimi, İbrahim TOPARSLAN (İşadamı Köln), Hasan ÖZCAN (İşçi-Essen), Aydın PARMAKSIZOĞLU (Gazeteci Köln), Hüsrân ÖZDEMİR (Sosyal Danışman-Duisburg), Yaşar ÇAM (İşçi-Köln), Mehmet OĞUZ (İşçi-Hannover) Gür-

can YALNIZ (Öğrenci-Köln) den oluşan 7 kişilik bir delegasyonu temaslar yapmak üzere Türkiye'ye gönderdi.

Çeşitli Devlet ve Hükümet yetkilileri ile Siyasi Partiler ve diğer demokratik kitle kuruluşları ile temaslarda bulunarak Türkiye kamuoyunu bilgilendirmek ve hazırlanan "çek-git" yasa tasarısına karşı harekete geçirmek üzere Türkiye'ye gelen 7 kişilik Vatandaş Girişimi Delegasyonu önce 21 Şubat Perşembe günü Hak-İş'i ziyaret etti.

Hak-İş Genel Başkanı Necati ÇELİK, "Bu yapılan taslağa ve uygulamaya sessiz kalmak, ne insanlığa ve ne de ikili anlaşmalara sığar", diyerek vatandaş girişimini faaliyetinden dolayı tebrik etti. Hak-İş olarak konunun hem yurt içinde ve hem de Uluslararası düzeyde takipçisi olacaklarını söyleyen ÇELİK, girişimlerinin sürekli olacağını belirtti.

Bu arada Ankara'da kaldığı bir haftalık süre içerisinde VATANDAŞ GİRİŞİMİ delegasyonunun faaliyetlerini sürdürmesi için Hak-İş Genel Merkezinde bir oda ile telefon, Fax ve personel tahsis edildi. Vatandaş girişimi aynı gün Çalışma Bakanı AYKUT ile Türk-İş'i de ziyaret ettiler. Bundan sonra ise Siyasal Partiler ile Basın Kuruluşları ve diğer demokratik kuruluşların yöneticilerini de bilgilendiren delegasyon Şubat sonunda Türkiye'den ayrıldı.

YENİÇELTEK FACİASINDA CEVAPSIZ KALAN SORULAR

- 1 Linyit işletmesinde son günlerde işçiler üzerinde yoğun baskılar olduğu ve işletmede görülen aksaklıkların dışarı aktarılmasına için konuşmalar yapıldığı doğru mudur?
- 2 Sağlıkları nedeniyle "Yeraltında çalışamaz" raporu alan işçiler, yetkililerce; işten atılma tehdidiyle yeraltında çalışmaya zorlandılar mı?
- 3 Bir hafta öncesine kadar linyit işletmesine yeni mezun mühendisler getirildi mi? Tecrübeli mühendisleri "Fazla maaş alıyorlar" diye Linyit İşletme-si'nden kim uzaklaştırdı?
- 4 Üretimi artırmak için işçilerin sağlığı tehlikeye atıldı mı?
- 5 Olaydan hemen sonra, "Bize işçi lazım değil, üretim önemli" diyen yetkili kimdir?
- 6 Olaydan bir gün önce ocakta güvenliği sağlayan hidrolik sistemli boru (Halk deyimiyle Polonya hava boruları) ocaktan niçin çıkartıldı?
- 7 Patlamadan üç gün önce aynı ocakta işçilerin gaz kaçacağından zehirlenerek bayıldıkları doğru mu?
- 8 Ocaklara mühendislerin uzun zamandır inmedikleri doğru mu?
- 9 Linyit İşletmesi Müdürlüğü'nde daha önce çalışan mühendisler tarafından hazırlanan ve tehlikeyi önceden haber verdiği belirtilen raporlar niçin kayda geçirilmedi?
- 10 Ocaklardaki gaz ölçümleri niçin periyodik ve sistemli bir biçimde yapılmadı?
- 11 Olaydan bir, iki gün önce "Patlayabilir" denilen ve işçiler arasında endişeyle bahsedilen ocakta yeterli önlem alınmadan neden işçiler çalıştırıldı?

YORUM

VATANDAŞ GİRİŞİMİNİ ALKIŞLIYORUZ

Salim USLU

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri

Federal Almanya'da bulunan gurbetçilerimiz bu günlerde ırkçı, şovenist zihniyetle hazırlanmış bulunan "Schaeuble Tasarısı"nın tehdidi karşısında tedirgin bir bekleyiş içerisindeyiz.

Hıristiyan Demokrat Parti (CDU), Hıristiyan Sosyal Birlik (CSU) ve FDP (Hür Demokrat Parti) koalisyon Hükümetinin içişleri Bakanı Schaeuble tarafından hazırlanan taslak Faşist REP'ler tarafından da haretle desteklenmektedir. Sosyal Demokrat Parti (SPD) yetersiz bulurken Yeşiller karşı çıkmaktadırlar. Kısaca Alman kamuoyu Türklerin ülkeden ayrılmasıyla bütün sorunların halledileceğine ve bu arada Doğu Almanya'yla birleşme halinde de PAN-CERMENİZM sayesinde kurulacak büyük Alman Devleti sayesinde Avrupa'da yeniden güçlü bir devlet olacaklarına inandırılmak istenmektedir.

Çağdışı bir PAN-CERMENİZM sevdalıları hemen ilk planda 1 milyona yakın Türkü kapı dışarı bırakacak planlar yapmaya başlamışlardır.

60'lı yılların başından beri F. Almanya'da bulunan gurbetçilerimiz, tüm girişimlerde olduğu gibi yeni tuzaklar karşısında da yalnız kalmış, yine kaderlerine terkedilmişlerdir. Herhangi bir ülkeye bir-iki günlüğüne sergi açmak gibi gerekçelerle seyahat edenler ne hikmetse son olayda Federal Almanya Hükümetini sözlü yada yazılı uyarmak ihtiyacını bile duymamışlardır. Yıllardır dövizlerine umut bağladığımız insanların "insan hakları" gibi en tabii temel haklarının sudan sebeplerle ellerinden alınması girişimine nasıl seyirci kalınır? Bu sorumsuz tavrın hiç bir haklı gerekçesi olamaz, olmamalıdır. Uluslararası ve ikili anlaşmalardan doğan hakların takibi elbetteki öncelikli Dışişleri ve Çalışma Bakanlığına düşmektedir. Vatandaş Girişimi Delegasyonu Türkiye'ye gelerek tüm ilgilileri bilgilendirdiler. Haberimiz yoktu gibi bir bahaneleri olamayacağına göre bakalım ilgililer ne tür bir tavrı içerisinde olacaklar?

Biz Hak-İş olarak bu kanunun takipçisi olacağız.

Almanya'daki gurbetçilerimiz 30 yıldır hasretini çektikleri "birlik ve dayanışmayı gerçekleştirmedi" örnek bir tavrı ortaya koydular. Kırkın üzerinde dernek vb. kuruluş bir araya gelerek 7 kişilik bir vatandaş girişimi delegasyonu kurarak Türkiye'ye göndermişler. Hak-İş olarak, Almanya'dan gelen delegasyonu 8 gün süreyle Ankara'da zevkle misafir ettik.

Gurbetçi dostlarımızın sorunlarına hakimiyetleri, sahiplenişleri, birliktelikleri ve geleceğe yönelik eylem planları doğrusubizi hem umutlandırdı ve hem de yüreklendirdi.

Hak-İş yıllardır Türkiye'deki demokratik kitle kuruluşlarının yada tüm sivil örgütlerin ortak çıkarlar için birlikte mücadele önerisini sık sık yinelemekte ve kararlı bir şekilde ilgililerin üzerine üzerine gitmektedir. Birlikte mücadeleden kaçanları biz ısrarla kovalayacağız, taki yakalayınca kadar...

Biz Türkiye'de baskı ve yoksulluğu paylaşanlar ekmek için, Demokrasi için, özgürlük ve barış için bir araya gelelimiz, gurbet ellerinde örgüt menfaatlerini aşarak el ele verip insan hakları kavgasında güçbirliği kuran gurbetçi kardeşlerimiz, size gıpta ettik, gururlandık, dayanışmanızı alkışlıyoruz, selâmlıyoruz.

ALINTERİYLE

MALTA PAZARLIĞI
YENİ ÇELTEK ACISI

Panama'nın işgali yada Azerbaycan'da Sovyetlere başkaldırının kanlı bir şekilde bastırılması hemen çok dalgalı deniz üzerinde MALTA zirvesinde nelerin konuşulduğu sorusunu akla getiriyor.

Uzun yıllardır insanın insan üzerindeki hakimiyetinde ifadesini bulan Batı Düşüncesi hem doğuda hem de batıdaki insanlık dışı uygulamaları ile Medeniyet, tarihine belki altın harflerle yazılacak Ancak şurası kesinki Fert ve toplumların kendi geleceğini belirleme haklarının ne şekilde engellendiği şayet vesikalarla belirlenmiş tarihe müdahale edilmezse bu olaylar hiçbir zaman unutulmayacak. Kızıl Lider Stalin'in katlettiği 20 milyondan fazla insan, Fransızların Afrikada yok ettiği nesiller ABD'nin halâ işlemekte olduğu cinayetler. Topyekün batının her tarafta yarattığı ve yaratmaya devam ettiği dram, bunlar tüm dünyanın hafızalarında yaşayacak olaylardır. Tıpkı bugün yaşadığı gibi.

Gerçi Gorbaçov Malta'dan sonra açıkça belirtmişti" Doğu Avrupa Ülkeleri istediklerini yapmakta hürdür ancak kendi Cumhiyetlerimiz bunu yaparlarsa onlara izin vermeyiz" diye. Ancak insanların insanca yaşama hak ve özgürlüklerinin sadece Müslümanların yaşadığı Cumhiyetler için geçerli olmayacağından bahsetmişti. Zira Litvanya, Estonya halkının gelecek yönünde atmış olduğu adımlar ve almış olduğu kararlar için bu kadar şiddetle karşı koymamışlardı. Oraya ordu göndermeyi aklının ucundan bile geçirmemişti. Gorbaçov. Çünkü nede olsa orada yaşayan halk Batılılar gibi düşünen belki de Doğu-Batı ayrımı içerisinde Gorbi'nin yer aldığı safta yer alıyordular. Yani Batılıydılar.

Azerbaycan yada diğer Müslümanların yaşadığı yerlere asker gönderen Gorbiye, BATILI güya insan hakları savunucusu ülkelerin alkış tutması olmazdan önce, ABD'nin güya uyuşturucu satıcısı ve eski bir CIA ajanı Noriega'yı yakalamak uğruna Panamaya asker göndermesi binlerce sivilin kanına girmesi Sovyetlerin ve diğer batılı Ülkelerin yardım vaatleri alkış tutmaları... Bütün bu olaylar bize ancak şöyle bir gerçeği ortaya koymaktadır. Bugün dünya Malta ve Malta zirvelerinde paylaşılırken, insanlık tarihi boyunca insanın insanca yaşama kavgasının yerini artık bir yığın zorlama ve provakasyonlarla SSCB, ABD' çizgisinde yaşatma ve yaşama kavgası şeklini almıştır. İnsan onuruna yaraşır bir yaşam için mücadele kuyrukçuluk için mücadele türüne dönüştürülmüştür. Burada bir hakikati belirlemek gerekir. Bu olayların arkasındaki gerçek insanın her türlü şe-

kilde sömürülmesi...

Bütün bu hadiseler karşısında Türk Solunun tutumunda oldukça ilginçtir. Kemal Tahir'in tabiriyle Batıya Göbeğinden bağlı olan Türk Solu Aydınları bu hadiselerin izahını Diyalektik Materyalizmde bulamamış olacaklarki "birikim" de yer alan ifadelerle göre bir türlü haber alamadıkları, izah edemedikleri bir konu oluverdi.

Dünya genelinde olan ve olmakta devam eden bu olayların yanında Türkiye özelinde cereyan eden olaylar: Yıllardır medeni olmak, çağ atlamak, uygar olmak adına insanımıza olmadık eza-cefa, ve provakasyonu reva görenlerin hali... Ülke insanını nerelere getirdiklerinin ifadesi Yeni Çeltek faciasında birkez daha ortaya çıktı. Açılan galerilerde ölüme terkedilen ve öldürülen 69 can. Yada günde ortalama 4 kişinin yaşamını yitirdiği 50-60 kişinin sakat kaldığı iş kazaları karşısında yetkililerin duyarsızlığı.

Ezilen, sömürülen ve her türlü değerleri yok edilen insanımız, en ucuz işçi olarak resmi ağızlardan ifade edilirken aynı zamanda işçinin yaşamının heba edilmiştir YENİ ÇELTEK. Yeni Çeltek yıllardır işçi haklarının ne şekilde ihlal edildiğinin görüntüsüdür. Çünkü Yeni Çeltek'te işçinin alın teriyle kazanılan milyarlar, işçinin iyi koşullarda çalışması yönünde kullanılmamış bir kısım insanların zevk ve sefası uğruna, Ülkenin batısında açılan yazlık kampların inşasında kullanılmıştır. Yeni Çeltek Faciası, orada yitirilen can'ların ailelerine verilecek olan birkaç kuruşla örtbas edilemez. İşçimizin sağlıklı koşullarda çalışması sağlanmakla ve tüm çalışan kesimlere çalıştığına karşılığını insanca bir yaşamı sağlayacak şekilde vermekle, olması muhtemel başka kazaların önüne geçmekle, belki orada yitirilen kardeşlerimizin acısını bir miktar unutturabilir bizlere.

Her türlü HAK'ların alınması ve savunulması uğruna yola çıkmış olan bizler için DAVA yok edilen insanlık onurunu kazanmak için Tüm Türk işçisinin omuz omuza vererek insanca yaşam mücadelesinde yan yana olmamız ve birlikte yürümemizdir. Gelecek her türlü engellemeye rağmen Tüm işçilerimizin dayanışmasıdır.

Selin Uslu

GÜÇLÜ SENDİKACILIĞA **EVET**

TEK TİP SENDİKACILIĞA **HAYIR**

27.11.1989 tarihinde, Cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ı ziyaret eden, Genel Başkan Necati Çelik ve Yönetim Kurulu üyelerimiz, Genel Sekreter Hüseyin Tanrıverdi, Genel Eğitim, Sekreteri Salim Uslu, Genel Teşkilatlanma Sekreteri Abdulkadir İmamoğlu Genel Mali Sekreter Mustafa Elveren, Genel Mevzuat Sekreteri Yusuf Engin; Cumhurbaşkanımız Turgut Özal ile bir saat süren bir görüşme yaptılar.

Genel Başkanımız Necati Çelik Cumhurbaşkanımız Turgut Özal'a;

"Bu vesile ile içinde bulunduğumuz bir kaç sıkıntıyı ana-başlıklar halinde arz etmek istiyoruz dedi. Ve konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Çalışma hayatını düzenleyen yasal düzenlemeler, 12 Eylül olağanüstü döneminin izlerini taşımaktadır. Temennim, yakın gelecekte bu izlerin ortadan kaldırılması yönünde yasal iyileştirmelerin vakit geçirilmeden yapılmasıdır. Sözün burasında, güçlü sendikacılıktan yana olduğumuzu ve sendika enflasyonunu tasvip etmediğimizi ifade etmek isterim. Takdir edilir ki, güçlü sendikacılık ile, tek tip sendikacılık aynı şeyler değildir. 28 İşkolunun 15'inde tek sendikacılığın faaliyet göstermesi bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır.

Anavatan iktidarının, çalışma hayatında tekelciliği önleyen, sendika enflasyonuna da fırsat vermeyecek iyileştirmeleri gerçekleştiremediğini kaydetmek istiyorum. Samimi

inancım olarak ifade etmek istiyorum ki, yapılacak iyileştirmelerle sendika enflasyonuna da fırsat verilmeden rekabete dayalı ve her işkolunda iki sendikacılığın faaliyetine imkan tanıyan yeni düzenlemeler yapmak mümkündür. Bu konuda yapılacak her türlü gayrete azami ölçüde katkıda bulunacağımızı da belirtmek istiyorum."

Çalışma hayatının bu tür sorunları yanında çalışanların ciddi ekonomik sıkıntıları da vardır. Ülke barışını tehdit eden ve sınıfsal çelişkiler yaratan uygulamalardan vazgeçilmelidir. Çalışanın ekonomik sorunları etkin çözümler beklemektedir. Bu amaçla bütün kesimler bir araya gelip, işbirliği yapmalıdır.

Basına açık devam eden görüşmede Cumhurbaşkanımız Turgut Özal, Türkiye'nin sıkıntılarını en ehil ağızlardan öğrenmekten duyduğu memnuniyeti ifade ederek, "İşçi ve işveren münasebetlerindeki denge çok önemlidir" dedi. "Sendikal rekabetin aşırılığının sorunlar yaratabilece-

ğinden" söz eden Cumhurbaşkanımız "daha iyi nasıl olabilir düşünülmelidir" dedi.

Sendikaların tabii olduğu yüzde on barajı ile ilgili olarak, Hak-İş Yönetiminin Cumhurbaşkanımıza sunduğu önerilerden sonra Cumhurbaşkanımız Turgut Özal, 13. 12.1989 tarihli Güneş gazetesinde yer alan, kamu işveren sendikaları yöneticilerini kabulü sırasında yaptığı konuşmayla şu açıklamada bulundu: "Her kesimde olduğu gibi bu alanda da (sendikacılık) rekabete açılmak lazım. Vaktiyle, daha gelişmiş zamanlarda rekabet yanlış neticeler getirdi. Ama şimdi başka türlü, düşünmek lazım."

Özal'dan ILO'nun isteğine uygun cevap 'Sendikalara yüzde 10 baraj kaldırılmalı'

ANKARA, (A.A.) Cumhurbaşkanımız Turgut Özal, "Sendikalarla ilgili yüzde 10'luk barajı kaldırması doğru olmaz" dedi. Cumhurbaşkanımız, Kamu İşveren Sendikaları Yürütme Kurulunu kabulü sırasında yaptığı konuşmada, Türk sendikacılığının hızla demokratik bir zemine kavuşmasını söyledi. Ulusalarama Çalışma Çığırında (ILO) Türkiye'deki yüzde 10'luk sendika barajını kaldırılması konusunda ILO'nun önerisine de değindi.

Özal'ın bu görüşüne ilişkin olarak, "Her kesimde olduğu gibi bu alanda da (sendikacılık) rekabete açılmak lazım. Vaktiyle, daha gelişmiş zamanlarda rekabet yanlış neticeler getirdi. Ama şimdi başka türlü, düşünmek lazım."

GENEL YÖNETİM KURULUMUZ

Genel Başkan:
Necati ÇELİK
Öz Gıda-İş Sendikası
Genel Başkanı

Genel Sekreter:
Hüseyin TANRIVERDİ
Hizmet-İş Senkikası
Genel Başkanı

Genel Eğitim Sekreteri:
Salim USLU
Öz Gıda-İş Sendikası
Genel Sekreteri

Genel Teşkilatlanma Sekreteri:
Mehmet ARAS
Öz Demir-İş Sendikası
Genel Başkanı

Genel Mali Sekreter:
Abdulkadir İMAMOĞLU
Öz Ağaç-İş Sendikası
Genel Sekreteri

Genel Mevzuat Sekreteri:
Yusuf ENGİN
Öz İplik-İş Sendikası
Genel Başkanı